

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

Anul III Nr. 115

Simbătă 27 octombrie 1973

12 pagini și suplimentul

„Științe sociale” — 1 leu

TRICENTENAR DIMITRIE CANTEMIR

„A doua și a treia vîrstă, sau legarea florii vieții ome-
nești, este copilăria și așa-zisa adolescență, la care vîrstă
ajungînd omul, este ca și floarea: de se va lega la vreme
bună, ea face roadă bună, iar de se va lega la vreme rea,
face și roadă rea. (...) Pentru că în vîrsta copilăriei tale poți
lega sau apucături și obiceiuri bune sau rele, iar cele pe
care le vei dobîndi de copil, le vei moșteni pînă la bătrîne-
tea ta (...) În vîrsta copilăriei tale vei învăța legea, iar în
adolescență te vei deprinde cu învățătura multă, în copilă-
rie vei învăța să suportî educația, în tinerețe vei dobîndi
minte și învățatură și cu toate că nu vei putea pricepe lucru-
rile deplin și cum se cuvîne, totuși, legînd rod la vreme po-
trivită, cu timpul vei minca acel rod copt și dulce, adică pu-
nînd temelie adîncă și groasă, vei zidi pe ea un palat mare,
înalt și frumos”.

(DIMITRIE CANTEMIR, „Divanul sau gilceava în-
teleptului cu lumea, au giudețul sufletului cu trupul”)

COMUNISTUL

Ne-am deprins de citva timp cu fapte care altădată căpătau dimen-
siunile unui eveniment de excepție — intrarea în producție a unei fa-
bri, inaugurarea unei săli de spec-
tacole, darea în folosință a unor
blocuri de locuit sau a unei școli
noi — și le receptăm astăzi ca pe
un eveniment cotidian. Dar entu-
ziasmul și bucuria ne sînt mari deo-
potrivă, le simțim cu aceeași inten-
sitate și astăzi în fața zidurilor mi-
rosind încă a var proaspăt, și, fie
că acestea aparțin unei mari uzine
sau unui lăcaș de cultură, trezesc
în noi același sentiment de mîndrie,
de încredere în politica realistă și
înțeleaptă a partidului nostru, de ridi-
care continuă a țării spre culmi
altădată abia bănuite. Căutînd nu-
anțe, am putea spune că în entuzi-
asmul nostru e mai pregnant ca
oricînd sentimentul unei depline
încrederi în capacitățile creatoare
ale poporului.

Așadar, inaugurarea unui local de
școală, a devenit astăzi un eveni-
ment obișnuit. Și totuși, semnifica-
ția acestui fapt rămîne în perman-
ență, păstrîndu-și mereu autenti-
citatea noului, chiar în condițiile în
care mulți, foarte mulți dintre ele-
vii patriei noastre pășesc în fiecare
an într-o școală nouă.

Iată de ce, nu putem trece peste
corespondența sosită zilele acestea
la redacție fără să consemnăm scri-
soarea directorului Școlii generale
de 8 ani Ploștina din orașul
Motru, care ne relatează că în de-
cursul unui an, în acest oraș, nu-
mărul construcțiilor școlare a cres-
cut cu încă patru.

Astfel, în anul 1972 s-a dat în
folosință prin contribuția cetățeni-
lor un local nou de școală în satul
Roșița, localitate componentă a o-
rașului Motru. În luna septembrie
a actualului an de învățămînt s-a
inaugurat un nou și modern local

de școală la Ploștina, compus din
patru săli pentru clasele I—IV,
două săli pentru grădiniță, o sală
profesorală și o sală de festivități.
Noile încăperi, adăugate celor exis-
tente, permit desfășurarea procesu-
lui de învățămînt de la această școa-
lă într-un singur schimb, realizîndu-
se astfel: „o veche dorință” —
cum o numește corespondentul nos-
tru — a cadrelor didactice, a părin-
ților și elevilor de aici. În ziua de
7 octombrie a.c. la Insurăței, sat ce
aparține tot orașului Motru, a fost
inaugurat un local de grădiniță,
construit cu ajutorul întreprinderii
de exploatare miniere Leurda—Mo-
tru. În prezent, la Școala generală
de 10 ani Motru se construiește un
modern atelier-școală, iar în proiect
pe anul 1974 este prevăzută cons-
trucția unei noi școli la Motru.

Din scrisoarea corespondentului
nostru mai aflăm că o contribuție
deosebită, manifestată prin spiritul
de inițiativă și de simț gospodăresc
la realizarea acestor construcții șco-
lare a avut-o primarul și secretarul
comitetului orașenesc de partid, co-
munistul și, în același timp, pro-
fesorul de științe sociale, Tănase Lo-
lescu. Îi consemnăm cu bucurie nu-
mele, înscriindu-l alături de al altor
comuniști ai zilelor noastre, care,
prin modul exemplar în care mun-
cesc, înfăptuiesc politica partidului,
contribuind astfel la dezvoltarea
învățămîntului nostru.

La Motru, într-un oraș minier,
prin excelență un oraș muncitoresc,
se construiesc școli noi. Un fapt de-
venit obișnuit, invitînd la reflecție...
Cărbune și învățatură. Tot astfel
cum oțelul Reșiței sau al Galațiului,
grînele Bărăganului implică tot
mai mult noțiunile carte, știință,
asocieri care generează nețărmurita
încredere în ziua de mîine a unui
popor dornic de învățatură.

CORNELIA GIRMACEA

„Tribuna școlii”

Continuatoare a altor
publicații de speciali-
tate pedagogică, „Tri-
buna școlii” își are, cu
decenii în urmă, o înai-
tașă în revista „Tri-
buna școlii”. În pe-
rioda interbelică, în
fostul județ Suceava, cu
reședința la Fălticeni,
adevărate personalități
didactice (M. Lupescu,
N. Stoleru, Al. Vasiliu-
Tătăruși și mulți alții)
își pun în slujba lumi-
nării poporului talentul,
energia și, nu de puține
ori, modestul avut.

Preocupate de ridica-
rea calității învățămîntu-
lui, de crearea unor
condiții mai bune pen-
tru instruirea și educa-
rea copiilor săraci și ta-
lentați ai lumii satului,
cadrele didactice din ju-
dețul Suceava au scos
publicațiile: „Tribuna
învățătorilor fălticineni”
și „Tribuna școlii”.

Primul număr al „Tri-
bunei școlii” apare la
1 ianuarie 1919, la Fălti-
ceni, „scoasă de citiva
prietenii iubitori de lu-
mină”, după cum mărtu-
risește redactorul re-
vistei, învățătorul Teo-
dor Radovici de la Școala
din Rotopănești. În arti-
colul-program al primu-
lui număr din această
revistă, intitulat „Un în-
demn”, redactorul dez-
văluie veridic că „școala
este chemată să formeze
sufletul ce bate unison
în poporul român”. Nu
e de mirare apariția
unei reviste pedagogice
sub conducerea acestui
învățător din Rotopă-
nești, cînd, în același
sat apare, încă din
1853, prima școală ru-
rală de fete și unul din
primele teatre sătești
din țară, ambele apărute

prin osirdia postelnicu-
lui N. Istrati.

Printre colaboratorii
de seamă ai „Tribunei
școlii” se numără re-
vizorul școlar V. Costă-
chescu, care a publicat
lucrări și numeroase
articole la nu mai puțin
de patruzeci și două de
reviste, cit și Ilie Mi-
hăilescu care, exprimin-
du-se în mod plastic,
demască triste realități
ale vremii de atunci.
„Sfîntul locaș al școlii
e un fel de han părăsit
— adesea o fostă crișmă
— în care trieră dracii
mălaiul mărunțel”, pre-
cizînd, totodată, necesi-
tatea ca această instituție
să fie „un frumos palat
de lumină și cultură” —
la care s-a ajuns abia
în zilele noastre.

Prof. M. GEANOPOL,
Școala generală Rotopă-
nești, jud. Suceava

CITITORII PROPUN

Memoratoare

Vin cu două propuneri pe care vă rog să le transmiteți mai departe, la forul superior sau să le publicați în ziarul nostru spre a fi discutate. Ele par simple, dar cred că vor avea efecte foarte pozitive.

1. Imensa cantitate de informații care trebuie memorată de un elev încarcă inutil memoria lui, multe din ele rămânând neutilizate.

Având în vedere că elevii pierd mult timp pentru a căuta o formulă, o lege etc. propun să se elaboreze și să se tipărească un memorator al elevului la diferite obiecte (ca memoratorul de matematică, de fizică de chimie etc.)

Ele să conțină principalele legi, constante, valori după programa de liceu și să li se permită să folosească aceste memoratoare la oricare lucrare scrisă, la tablă, la examenul de admitere (inclusiv la politehnică...) și la examenul de bacalaureat.

Să avem elevi care, chiar dacă au uitat o formulă sau o lege să poată demonstra ce știu.

2. Să nu se mai scrie tezele în caiete, ci pe foi.

Am constatat că fiecare elev folosește din caietul de teză doar 30%—60% din hîrtie. Restul de pagini se duc intacte, neutilizate, deci de prisos fabricate, la DCA la retopit. Dar la examene se scrie pe foi. Propun deci ca teza să se scrie pe coli mari, poate chiar special

editate (foi duble!), să nu fie necesar să se cumpere caiete mari. Elevii clasei cumpără necesarul aproximativ, cele neutilizate se redistribuie sau se păstrează pentru anul. Personal, aproximativ cu s-ar economisi astfel: fiecare elev 5 lei, 100 000 elevi ar economisi 500 000 lei pe an, astfel s-ar fabrica aproximativ pentru 100 000 elevi în loc de 500 000 caiete = 42 000 kg., 4 500 000 foi duble = 27 000 kg, socotind că un elev scrie 5 teze și la o teză are nevoie de 3 foi duble pe trimestru. Sper ca datele să corespundă, iar 3 foi duble foarte rar se scriu, de obicei maximum două (cel puțin la matematică și fizică).

Prof. ERICH HUNVAR
Liceul din Jimbolia,
Jud. Timiș

Comisia financiară a școlii, necesitate obiectivă

Pornind de la faptul că școala este o instituție de stat, că pînă acum problema unei planificări financiare a fondurilor extrabugetare a fost trecută pe planul doi sau neglijată complet, îmi permit să fac unele propuneri pe care le consider ca fiind necesare pentru noul an școlar.

a) Având în vedere că în prezent există un singur casier, care se ocupă de fondurile extrabugetare și care ține se-

cret, an după an operațiunile financiare, propun ca în cadrul fiecărei școli generale de 10 ani, pe lângă celelalte comisii existente, să se înființeze și o comisie financiară, formată din cel puțin trei cadre didactice care să se ocupe de fondurile extrabugetare și care, la fiecare sfîrșit de trimestru, să prezinte câte o scurtă dare de seamă în fața consiliului profesoral.

b) Colectivul de conducere al școlii în perioada 1 sept. — 1 octombrie, sub direcția îndrumare a inspectoratelor școlare, să planifice sumele propuse a se încasa din serbările școlare, cercuri și ateliere existente în școală, lotul școlar, muncă în C.A.P.

c) Să se interzică cu desăvîrșire încasarea sumelor de bani de către școli, oricît de mici ar fi ele, fără bonuri sau pe bonuri făcute pe foi volante și să se introducă chitanțe originale care să fie înregistrate la comisiile populare și care să poată fi controlate de organele financiare.

d) Administrațiile financiare sau consiliile populare să organizeze instructaje cu aceste comisii în vederea cunoașterii legilor financiare în vigoare, care privesc fondurile extrabugetare, pentru aplicarea și respectarea lor întocmai.

e) Îndeplinirea sarcinilor de plan financiar de către fiecare unitate școlară, avîndu-se în vedere posibilitățile existente, să devină obligatorie, contribuind în felul acesta la dezvoltarea bazei materiale a fiecărei școli, la accelerarea procesului de modernizare a învățămîntului în școala generală, mai cu seamă din mediul rural.

Inv. ION CISMARU
Comuna Comloșu Mare,
Județul Timiș

CONSULTAȚII

Prof. Ionescu C. Elena, titulară la o școală generală, absolventă a universității, Facultatea de limba română, promoția 1962, fără examen de diplomă, ne relatează că inspectoratul școlar a îndepărtat-o din învățămînt pe motiv că „nu a promovat examenul de diplomă în termenul stabilit pentru susținerea lui”. Cu toate că autoritățile învățămîntului, la care a apelat în repetate rînduri, i-au explicat de ce nu are dreptate, apelează și la „Tribuna școlii”, mai mult pentru a avea conștiința împăcată că a folosit și această cale.

— Dreptatea este de partea dumneavoastră. Măsura luată de inspectoratul școlar nu este legală, întrucît absolvenții instituțiilor de învățămînt superior, fără examen de diplomă, care la data intrării în vigoare a Statutului personalului didactic (15 martie 1969) funcționau în învățămînt își păstrează, ca personal didactic, dreptul decurgînd din dispozițiile legale pentru a preda în învățămîntul obligatoriu de cultură generală. (Legea nr. 6/1969, art. 335, Normele pentru stabilirea studiilor echivalente în vederea ocupării funcțiilor didactice, potrivit art. 9 din Statutul personalului didactic, aprobate prin Ordinul ministrului nr. 766 din 18 iulie 1970, art. 1 lit. „c”, pct. 4, și Ordinul ministrului nr. 1303 din 10 iulie 1972 art. 1).

Prevederea că absolvenții instituțiilor de învățămînt superior fără examen de diplomă, care nu promovează acest examen în termenul stabilit pentru susținerea lui și astfel pierd calitatea de personal didactic titular, se referă la cei repartizați în învățămînt după intrarea în vigoare a Statutului personalului didactic (art. 238 din Statut).

Solicitați, urgent, inspectoratului școlar județean repunerea dumneavoastră în drepturi.

Prof. Nicolae D. Ion ne relatează că a funcționat ca director al unei școli generale timp de șase ani într-un municipiu cu regim de concurs. La schimbarea din funcție, în septembrie a.c., a fost trecut suplinitor, întrucît nu avea catedră rezervată. Nu s-ar putea găsi o posibilitate de a fi titularizat?

— Statutul personalului didactic prevede că în funcțiile de director și director adjunct, precum și în cele de îndrumare și control, poate fi numit personalul didactic de predare titular. Cum, însă, la apariția Statutului se găseau în aceste funcții și unele cadre didactice fără rezervare de catedră, sau recrutate din rîndul suplinitorilor calificați, se impune rezolvarea situației acestora, într-o perioadă de tranziție, cu altă mai mult cu cît la selecționarea și promovarea în aceste posturi de răspundere s-a ținut seama de anumite calități politice, profesionale, și organizatorice.

Prin numirea unui cadru didactic ca director el a devenit titular al acelei școli și localități. La această interpretare a situației ne conduc și ultimele acte normative care prevăd obligația directorului de a desfășura și activitate de predare la clasă.

Inspectoratele școlare județene, printr-o atență analiză a fiecărui caz în parte, pot soluționa legal aceste situații, recrutînd pe viitor în posturi de conducere, îndrumare și control numai personal didactic de predare titular.

În cazul dumneavoastră, la propunerea inspectoratului școlar județean, Ministerul Educației și Învățămîntului vă poate numi titular pe o catedră vacantă fără concurs.

IOAN BADIU

POȘTA SĂPTĂMÎNII

O problemă interesantă abordează într-un articol prof. Leontin Domide din Baia-Mare, colaborator mai vechi al revistei noastre. Este vorba de obiectele la alegere în liceu. Cităm: „Conținutul învățămîntului în școala generală de 10 ani nu urmărește să uniformizeze pregătirea elevilor, ci, concomitent cu materiile comune de bază, creează posibilități de instruire diferențiată, în funcție de aptitudini”. În articol, colaboratorul nostru aduce o obiecție actualului sistem de stabilire a disciplinelor la alegere: la clasele speciale de biologie cu profil umanist, elevii nu pot alege ca obiect facultativ fizica, deși aceasta se cere la concursul de admitere în facultățile de medicină. Remarcă justă și după părerea noastră.

Tot o obiecție aduce și prof. Cornel Rusu din Hunedoara, însă de această dată referitoare la actualele uniforme școlare: „Unul ar trebui să fie costumul elevului din ciclul elementar și altul al celui din ciclul liceal” — scrie dînsul, și parcă i-ar ieși aripi de înger de sub condei, că prea sînt uniforme uniforme elevilor noștri!

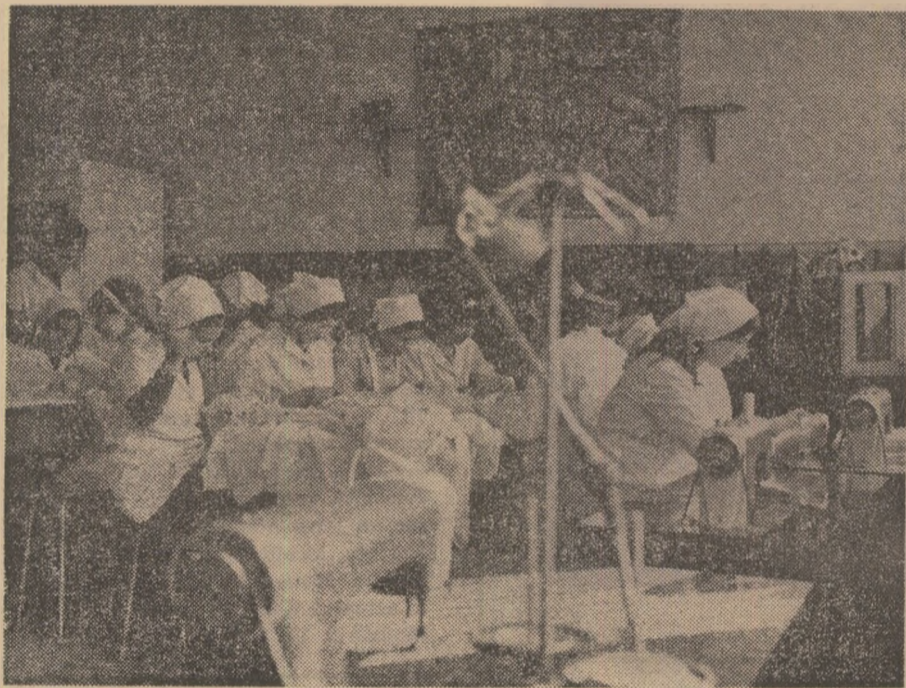
„Transcrieți repede, că șterg tabla!” este titlul unui articol hazliu trimis de prof. C. Răducanu (Tg. Mureș?). Omul face haz de necaz constatînd că unii profesori predau prea repede, fără ca elevii să poată ține pasul cu ei. Deh! Secolul vitezei!

Tovarășul Candiano Priceputu de la ziarul „Petrochimistul” din Borzești ne aduce la cunoștință că în municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej a luat ființă cercul literar „Zburătorul”, al pionierilor și școlărilor. Dintre preocupările mai interesante ale cercului transcriem: „În cadrul atelierelor de creație ale ședințelor săptămînale vor fi invitați scriitori din București, autori de literatură pentru copii, redactori ai revistei „Cutezătorii” și de la emisiunile de televiziune etc”. Dorim „Zburătorului” zburcări cit mai înalte.

„Dascălița argeșeană” este titlul unui portret al învățătoarei Sița Popa de la Școala generală nr. 4 din Curtea de Argeș, portret creionat cu căldură de tovarășa Smaranda Gheorghe din același oraș. Aflăm cu acest prilej că învățătoarea are nu mai puțin de 22 ani pe-trecuți la catedră. Mulți înainte!

Despre confecționarea unui dispozitiv de păstrare și folosire a hîrților ne scrie prof. Erich Briebecher de la Școala generală din Ațel, județul Sibiu. Dispozitivul pare destul de ingenios și, cităm, „lunghește simțitor viața hîrților”. O dovadă în plus că, acolo unde există preocupare și interes, nasc inventatori și la țară.

R. DIMITRIE

Marca de prestigiu a unui atelier-școală

Un atelier de croitorie într-o școală nu mai constituie, desigur, o noutate. Despre atelierul Liceului „Nicolae Bălcescu” din Brăila, însă, merită să scrii, pentru că el pare a avea realizări ieșite din comun.

— Avem atîtea comenzi — ne spune directorul școlii, prof. Vasile Coșoș — încît nu știm cum să mai facem față; comenzi de la particulari sau de la unități socialiste (creșe, cămine de zi, spitale etc.). Atelierul nostru, deși mic, și-a dobîndit o bună faimă în oraș. În primul rînd, pentru că lucrul executat este ireproșabil.

Am asistat la una din lecțiile ținute de maistra-instructor, Aneta Licheardopol, în acest atelier. Vreo douăzeci de eleve, din anul II, erau ocupate cu munca lor: unele croiau, altele confecționau butoniere, coseau nasturi; iar cele patru mașini de cusut, de care dispune atelierul, erau în plină activitate. Am văzut și o parte dintre obiectele executate, care așteptau să plece spre furnizori: bluze, cămășuțe, fețe

de pernă etc. Toate, lucrate perfect, cu mare artă, mai bine chiar decît la unele cooperative specializate.

— Elevele sînt harnice — ne spune maistra-instructor Aneta Licheardopol. Cele mai multe dintre ele învață croitoria cu pasiune: știu că, chiar dacă nu se vor face croitorese, nu strică în viață, în viitoarea lor gospodărie, să cunoască și această meserie. Întîmpinăm însă greutăți în procurarea materialului. Numai noi știm (și mai ales tovarășul director) cît trebuie să ne zbatem pentru niște ață sau pentru unele pinzeturi dorite de clienți.

Mai aflăm că în anul școlar trecut atelierul de croitorie al Liceului „N. Bălcescu” din Brăila a adus școlii venituri însemnate; cu banii cîștigați au fost dotate celelalte două ateliere (de electrotehnică și lăcătușărie) și unele laboratoare. Dar cel mai mare beneficiu de aici este, fără îndoială, deprinderea de a munci a tinerelor fete.

D. R.

Sarcini trasate de Plenara C.C. al P.C.R. din 18-19 iunie 1973

„Consider că trebuie să înscrinem ca principiu de bază în hotărârea Comitetului Central și în lege, că învățământul trebuie să pregătească tineretul pentru muncă și viață. Aceasta este sarcina fundamentală a noului învățământ cu adevărat serios, capabil să pregătească poporul pentru construcția societății socialiste și comuniste.“

(Din cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Plenara C.C. al P.C.R. din 18-19 iunie a. c. cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățământului în Republica Socialistă România)

Legătura învățământului cu viața

Interviu cu prof. LEON HOGIU, inspector școlar general al județului Bistrița-Năsăud

Red : Printre obiectivele de bază ale dezvoltării și perfecționării învățământului, conturate cu claritate în Plenara C.C. al P.C.R. din 18-19 iunie a.c., se înscrie și „pregătirea tineretului din toate gradele de învățământ, pentru viață, pentru muncă, pentru activități social-utile, pentru a deveni participant activ la opera de construire a socialismului și comunismului în patria noastră.“ Care sînt mijloacele prin care se realizează aceste obiective în învățământul din județul dv ?

L. HOGIU : Cunoaștem faptul că în etapa actuală, orientarea fundamentală a învățământului nostru este legătura lui cu nevoile practicii, cu viața. În îndeplinirea acestui scop noi am pornit de la ideea că fiecare obiect de învățământ poate și trebuie să-și aducă o importantă contribuție la asigurarea caracterului aplicativ, în primul rînd prin adoptarea unei concepții noi în predare, apoi prin folosirea posibilităților oferite de conținutul științific al fiecărei lecții. De asemenea amenajarea de noi laboratoare și cabinete constituie, fără îndoială, un aport însemnat la realizarea caracterului aplicativ al procesului instructiv-educativ.

Cu bune rezultate se asigură în județul nostru legarea învățământului de viață la obiectele fizică, biologie, chimie, datorită preocupărilor susținute în cadrul școlilor și al inspectoratului școlar pentru înzestrarea celor 125 de laboratoare pentru aceste discipline. Trebuie să relevăm faptul că și la celelalte obiecte de învățământ (geografie, științe sociale, limbi moderne, matematică, limba și literatura română) înființarea a peste 200 de cabinete în școlile din județ creează un climat favorabil promovării metodelor active, renunțîndu-se la verbalismul excesiv din timpul lecțiilor, la metodele expositive.

Experiența pozitivă acumulată la Liceul „Liviu Rebreanu” din Bistrița, Liceul „George Coșbuc” din Năsăud, Liceul de cultură generală din Sîngeorz-Băi, la Școala generală din Cristești Ciceului atestă superioritatea predării integrale pe cabinete și laboratoare, ne determină să muncim pentru extinderea, treptată, a acestui sistem de activitate școlară — în măsura creării condițiilor — și în alte unități școlare ale județului.

Esentială pentru realizarea unui învățământ formativ, legat de viață, este instruirea tehnico-productivă, prin care urmărim, odată cu dezvoltarea dragostei pentru muncă, orientarea școlară și profesională în strînsă concordanță cu realitatea economico-socială a județului, a fiecărei localități. Pentru a crea un cadru adecvat îndeplinirii acestor imperative ale școlii contemporane, ne preocupăm de amenajarea și dotarea atelierelor-școală, de diversificarea profilelor lor. Numai la începutul acestui an școlar au fost date în folosință 14 noi ateliere, numărul acestora ridicîndu-se în prezent la 325 în județul Bistrița-Năsăud. Am reușit astfel să asigurăm condiții optime educării elevilor prin muncă și pentru muncă. Cred că e oportun să fac o remarcă: noi urmărim mai ales valențele educative ale acestei forme de instruire, adică dezvoltarea spiritului de răspundere, a spiritului organizatoric, a aptitudinilor creatoare; pe planul al doilea ne interesează obținerea unor venituri bănești care pot fi folosite pentru autodotarea școlilor, atelierelor, laboratoarelor și cabinetelor. Facem această afirmație deoarece stimularea atitudinii înaintate, comuniste față de muncă, formarea deprinderilor și priceperilor elevilor pentru o anumită meserie au un rol decisiv în modelarea personalității viitorilor constructori ai societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Pentru elevii din mediul rural, instruirea tehnico-

productivă se realizează atît în atelierelor școlare — organizate pe profile specifice condițiilor locale (tîmplărie, croitorie, artizanat) — cît și prin activitățile practice desfășurate pe loturile școlare, care au o suprafață de peste 75 ha sau direct în sectoarele de producție ale unităților agricole. Totodată s-a trecut la organizarea unor gospodării agricole didactice, înregistrîndu-se rezultate deosebite în localitățile Șieu-Odorhei și Piatra. Prin diversificarea acestor forme de activitate, întărirea legăturii învățământului cu viața, cu practica, a stat și stă în permanentă în atenția inspectoratului școlar și a unităților economice patronatoare. Corelînd și în acest an practica productivă a elevilor din mediul rural cu acțiunile prevăzute în calendarul agricol, peste 10.000 de elevi au răspuns cu abnegație, dovedînd un înalt patriotism, apelurilor pentru stringerea la timp a recoltei.

Red : În afara lecțiilor și a instruirii practice

productive ne puteți indica alte forme de activitate cu elevii prin care se pregătește integrarea lor socială ?

L. HOGIU : Alături de școală, un aport deosebit la întărirea caracterului aplicativ al învățământului îl aduc organizațiile de pionieri și tineret prin formele specifice de activitate: acțiuni patriotice, cercuri tehnice aplicative sau chiar excursii și drumeții. În acest fel elevii se conving „pe viu” de elanul constructiv al poporului nostru, iau contact cu marile îndepliniri ale prezentului.

Prin tot ce face școala românească în general și prin tot ceea ce se realizează în școlile județului nostru, putem spune că se pregătește cu grijă și înaltă responsabilitate tineretul școlar în spiritul sarcinilor care reies din documentele de partid, înlesnindu-se calificarea profesională și încadrarea absolvenților școlii generale sau ai liceului într-o activitate social-utilă.

Elevii de azi — comuniștii de mâine

Interviu cu prof. MARIA VASILESCU, directoarea Școlii generale de 10 ani nr. 128 din București

Red : Cum contribuie științele sociale la formarea elevilor ca viitori cetățeni ai statului nostru socialist ?

M. VASILESCU : În cadrul educației comuniste a tinerei generații, științelor sociale le revine un rol deosebit. În școala generală vorbind de științe sociale ne referim, de fapt, la studiul istoriei, constituției și cunoștințelor economice. Prin predarea acestor discipline se urmărește cunoașterea sistemelor de valori politice, economice, etice, juridice pe care se întemeiază societatea noastră socialistă, astfel încît tineretul să poată intra în viață cu o temeinică pregătire ideologică pentru a fi în primele rînduri în îndeplinirea politicii partidului nostru. În afara istoriei, obiect de studiu care permite transmiterea unor noțiuni de această natură la vîrste fragede, constituția, cu care elevii iau contact în clasa a VII-a, îi ajută în cunoașterea legăturilor socialismului, determinînd respectarea lor. În clasa a VII-a elevii nu mai sînt străini de evenimentele politice interne și externe; studiul constituției le facilitează înțelegerea cursului și importanței evenimentelor și fenomenelor social-politice a semnificației unor categorii sociale, istorice, economice. Pe de altă parte, informațiile din domeniul științelor sociale primite prin alte canale — radio, televizor, presă — se explică și se clarifică tot în cadrul lecțiilor de constituție, de cunoștințe economice sau cunoștințe social-politice (menționăm că elevii noștri sînt abonați la presa pentru tineret și cred că acest lucru este general). Dealtfel, indiferent de tema predată, discut, înaintea fiecărei ore, principalele evenimente politice, interne sau internaționale, documentele de partid și de stat. De pildă, de curînd, am evidențiat necesitatea istorică a înființării diviziei „Tudor Vladimirescu”, sau am explicat rolul și atribuțiile organelor de securitate în societatea noastră.

Învățarea mecanică, seacă a unor texte sau paragrafe de legi de către elevi este inutilă dacă aceștia nu vor ști să le aplice în viață. Aș dori să accentuez că pentru toate convorbirile cu elevii — în timpul lecțiilor sau în afara lor — profesorul trebuie să fie excepțional pregătit și, firește, convins de tot ceea ce afirmă. Nu-mi pot imagina că astăzi ar mai exista vreun profesor de științe sociale sau vreun diriginte, care să nu asculte în fiecare dimineață primul buletin de știri ori radio-jurnalul, sau să

nu citească, la prima oră, ziarul „Scînteia”. Educația etică, înțelegînd prin aceasta și educația patriotică, se realizează, în mare măsură în contextul acestor lecții ceea ce nu exclude transferul de cunoștințe care se dobîndesc la disciplinele amintite în cadrul altor ore — mai ales al celor de dirigîntie — sau în situații în care ele își dobîndesc, practic, valoarea educativă. Mă refer la acțiunile pionierești și ale organizațiilor de tineret, la activitățile culturale din școală sau extrașcolare. Mai mult chiar, trebuie să avem în atenție mereu mediul familial, cu toate influențele pe care le exercită asupra dezvoltării intelectuale și asupra formării caracterului copilului, deoarece elevul își petrece majoritatea timpului în școală și în familie. În acest scop elevii care nu se pot bucura de o supraveghere și un ajutor continuu din partea părinților, beneficiază de condițiile semiinternatului nostru (masa de prînz, pregătirea lecțiilor sub îndrumarea învățătorilor, profesorilor, pedagogilor). Este mult mai ușor să le formăm în acest fel deprinderi de ordine, de muncă, de disciplină — care le sînt atît de necesare fie în treapta superioară de învățământ, în liceu, fie în forma de activitate în care se integrează.

Red : Cum corelați cunoștințele însușite la lecțiile cu profilul social-politic cu deprinderile dobîndite prin instruirea tehnico-productivă ?

M. VASILESCU : Cred că o succintă situație statistică este relevantă în acest sens: din cei 20 de absolvenți ai clasei a X-a (din anul trecut) 10 sînt în producție, 6 sînt elevi ai școlii profesionale, 2 sînt elevi de liceu; din cei 84 de absolvenți ai clasei a VIII-a (aceeași promoție) 23 sînt înscriși la liceele industriale, 15 în școli profesionale, 2 sînt ucenici la locul de muncă, iar 21 sînt elevi ai clasei a IX-a din școala noastră. Din investigațiile făcute reiese — ca un efect direct, pozitiv, al educației realizate în școală prin toate mijloacele pe care le cunoaștem — că absolvenții se integrează cu multă ușurință în producție; de exemplu își îndeplinesc la timp normele — asemănătoare cu ale muncitorilor calificați, cu vechime — dînd produse de calitate. Deci activitatea tehnico-productivă în atelierelor-școală sau în incinta întreprinderilor patronatoare, corelată cu cunoștințele de economie politică le modelează elevilor acele calități care îi vor ajuta mai tîrziu să-și cunoască drepturile și îndatoririle de cetățeni, locul de muncă capacitățile creatoare. De fapt, cred că astfel se concretizează legătura învățământului cu viața: determinîndu-i pe elevi ca, pe baza unor cunoștințe teoretice și a unor deprinderi practice, să facă față noilor situații create de încadrarea lor în muncă, în societate; pregătindu-i să ia atitudinile corespunzătoare, cele mai potrivite, acestor situații. Țara noastră nu are nevoie de oameni-mașini de înregistrat cunoștințe, ci de cetățeni responsabili, conștienți de locul ce le revine în societatea noastră socialistă și de obligațiile pe care le au față de această societate și față de viitorul ei.

Interviuri realizate de VALERIA BACIU

Elaborarea programei activităților instructiv-educative

Sâmbătă, 20 octombrie a.c., la Ministerul Educației și Învățământului a avut loc o ședință de lucru pe problemele din învățământul preșcolar, în cadrul căreia s-au stabilit colective de lucru, pe teme, pentru elaborarea programei activităților instructiv-educative din grădinițe. În cadrul ședinței de lucru, tovarășul Traian Pop, adjunct al ministrului educației și învățământului, a expus direcțiile principale ale activităților instructiv-educative și măsurile preconizate de Ministerul Educației și Învățământului pe linia aplicării în viață a hotărârilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 cu privire la învățământul preșcolar. Colectivele de lucru stabilite vor elabora noile programe pe grupe de vârstă. Structura acestor programe cuprinde activități ca: 1) organizarea vieții copilului: regimul zilei; 2) cunoașterea mediului înconjurător; 3) dezvoltarea vorbirii; 4) însușirea limbii române (în grădinițele cu copii aparținând naționalităților conlocuitoare); 5) educația patriotică; 6) educația fizică; 7) educație muzicală; 8) desen; 9) modelaj; 10) lucru manual; 11) activități de construcții și creație; 12) formarea deprinderilor igienice și de comportare civilizată; 13) activități distractive; 14) activități la alegere; 15) formarea reprezentărilor matematice; 16) învățarea unei limbi străine (în grădinițele în care părinții solicită acest lucru).

În cadrul dezbaterilor care au avut loc cu acest prilej, s-au ridicat o seamă de probleme în legătură cu: definirea conținutului învățământului preșcolar pe grupe, elaborarea unor programe distincte cu îndrumătoare și materiale ajutoare-anexă, definirea obiectivelor și a scopului urmărit în activitățile la grupa mică, mijlocie și mare, crearea unor normative pe grupe de activități care să fie, în același timp, criterii de apreciere a activității cadrelor din învățământul preșcolar, luarea în considerare, într-un capitol distinct din programă, a educației patriotice, formarea conceptelor și deprinderilor morale, estetice.

Dintre propunerile făcute, în luările de cuvânt, menționăm: necesitatea continuității și unității programei grădiniței cu programa claselor I—IV, definirea concepției psiho-pedagogice de

bază, care să călăuzească în elaborarea programei; eficiența exercițiilor pregătitoare în vederea însușirii scris-cititului în clasa I; continuitatea predării elementelor de matematică modernă în clasa I; prevenirea și înlăturarea deficiențelor de vorbire la copii; importanța jocului în predarea elementelor grafice și în educația moral-patriotică a copiilor; rolul textului în jocul cu cîntec și necesitatea îmbogățirii conținutului metodicii de predare a cîntecelor; predarea unitară a desenului la cele trei grupe, pentru formarea deprinderilor artistice și a imaginației; valorificarea jocurilor sportive cu preșcolarii, ținând seama de dozarea efortului fizic și chiar de necesitatea unei testări a potențialului biometric, în creștere, al populației preșcolare, crearea de utilaj sportiv conceput astfel, încît să dea copilului posibilitatea să-și manifeste particularitățile motrice specifice.

În încheierea ședinței de lucru, tovarășul ministru Traian Pop a recomandat să se rețină din actuala programă tot ce s-a dovedit a fi valoros, să se țină seama de experiența pozitivă acumulată în folosirea actualii programe, astfel încît noile documente pe care le elaborăm să asigure o dezvoltare multilaterală a copiilor, să pună accentul pe dezvoltarea proceselor intelectuale, să stimuleze inițiativa copiilor, să-i familiarizeze cu uneltele simple de muncă; bazele gândirii tehnice trebuie să pornească încă de la această vîrstă prin folosirea unor jocuri mecanice, a unor jocuri de construcție.

În același timp, noile programe trebuie să creeze educatoarelor un câmp larg de manifestare a inițiativei, să aibă posibilitatea să adapteze aceste programe la condițiile locale.

S-a stabilit ca pînă la 1 decembrie a.c. aceste proiecte de programe să fie elaborate.

Redacția „Tribuna școlii” ar dori să vină în sprijinul colectivelor care elaborează noile programe și în acest sens apelează la toate educatoarele care doresc să-și exprime opiniile lor în coloanele revistei noastre, fie prezentînd experiența lor, fie făcînd diferite propuneri și sugestii de viitor.

Mulțumim anticipat tuturor aceluia care ne vor onora cu astfel de materiale.

D. STERESCU

„Primele zile ale copilului în grădiniță”

— Însemnări de la practica pedagogică —

Conform prevederilor programei de practică pedagogică pentru liceele pedagogice de educatoare, prima săptămîna de școală s-a desfășurat pentru elevele anilor V în grădiniță (Grădinița cu orar normal nr. 6 din Sibiu), alături de micuții copii care în curînd vor deveni pentru aceste eleve elementul viu al muncii lor de viitoare educatoare.

Printr-un înstructaj special, atît elevele anilor V, cit și educatoarele grădinițelor unde s-a desfășurat această practică au fost îndrumate asupra obiectivelor ce

trebuie urmărite și a sarcinilor ce le revin în această perioadă.

Această introducere mai profundă în viața grădiniței a fost finalizată prin referate înlocuite de către eleve la sfîrșitul săptămîinii de practică, desfășurată sub titlul „Primele zile ale copilului în grădiniță”. Impresiile produse asupra elevelor de aceste prime zile din grădiniță, precum și concluziile iesprinsse sau observațiile lor mai interesante asupra unor copii se referă la noul care apare în acest rîstimp de familiarizare a copiilor cu grădinița, punînd în

evidență individualitatea copiilor, tratarea lor diferențiată de către educatoare, deprinderea lor cu normele de conduită în colectiv, într-o atmosferă prietenoasă, optimistă, realizată cu tact pedagogic deosebit.

Pentru majoritatea elevelor, practica de o săptămîna a constituit un prilej de aprofundare a problemelor muncii instructiv-educative din grădiniță și de a dovedi mai multă seriozitate în activitatea de practică pedagogică.

Prof. LUCIA
NICOLA-ROMAN,
Liceul pedagogic, Sibiu

„Nasc și la Moldova...” copii minune! (Radu Postăvaru, de vîrsta grupei mari a grădiniței, 5 ani, dirijînd un concert simfonic la Piatra Neamț.)

ELEVE ÎN MUNCA DE CERCETARE

Tinezele absolvente ale liceului pedagogic, cadre de nădejde ale învățământului preșcolar, pășesc tot mai hotărît pe drumul muncii de cercetare, inițindu-se în aceasta prin studiu autonom, sub îndrumarea profesorilor specialiști, de pedagogie și metodă, din liceu.

Recent, la Craiova, cu ocazia „Zilei Liceului pedagogic” în cadrul sesiunii de comunicări științifice a elevilor la secția „Pedagogie preșcolară”, patru eleve din anul V au susținut, în fața colegilor lor din Suceava și București, în fața profesorilor invitați, a tovarășei Eleonora Pop, inspector pentru învățămînt preșcolar în Ministerul Educației și Învățămîntului, două interesante comunicări: „Formarea reprezentărilor matematice la preșcolarii” (autoare: Lixandra Maria și Enache Maria) și „Formarea deprinderilor elementare de muncă la copiii preșcolari” (autoare: Buzatu Elena și Celoiu Ioana).

Primul referat (sub îndrumarea profesoarelor Vlădoiu Marieta și Cătănoiu Florica) analizează metodele și procedeele de formare a reprezentărilor matematice la copii, modalitatea introducerii termenului de „mulțime” și desfășurarea unor jocuri propuse care dezvoltă în sens logic limbajul și gîndirea matematică la preșcolarii grupei mari.

Spicuim din această lucrare, elaborată după un studiu bibliografic la zi, din care nu lipsește consultarea unor lucrări străine, un pasaj semnificativ, pentru interesul arătat de eleve în direcția îmbunătățirii metodelor de lucru:

„Introducerea termenului de mulțime se face în primul joc didactic de reprezentări matematice la grupa de 5 ani. Jocul se numește „Spune ce mulțime ai găsit”, și are ca scop reactualizarea cunoștințelor copiilor despre denumirea grupelor de obiecte și a culorilor acestora, perceperea globală a cantității și aprecierea ei prin expresia „mai multe” „mai puține”, introducerea noțiunii de „mulțime de”.

Scopul acesta ar fi prea vast. E necesar ca, în prima activitate despre mulțimi, copilul să înțeleagă ce este o mulțime, să folosească termenul respectiv, iar abia pe urmă, în altă activitate, să se treacă la compararea mulțimilor. Însă se pune întrebarea: cum să introducem noțiunea de mulțime. Dacă le prezentăm copiilor o mulțime de obiecte, de exemplu o mulțime de păpuși, și îi întrebăm ce avem, ei ne vor putea spune: păpuși, niște păpuși, cinci păpuși etc., dar nu ne vor spune că avem o mulțime de păpuși. În cel mai bun caz, amintindu-și de activitățile din anul precedent, vor răspunde: „Dumneavoastră aveți o grupă de păpuși”. În acest caz educatoarea va spune: Da, eu am o grupă sau o mulțime de păpuși. Dacă însă lucrăm cu mai mulți copii care n-au mai fost la grădiniță, este mai bine ca introducerea termenului de mulțime să se facă în felul următor: educatoarea descoperă mulțimea de păpuși și spu-

ne: „Eu am găsit o mulțime de păpuși”. În același timp educatoarea va indica și delimita mulțimea de păpuși. Cîțiva copii vor repeta: „Dumneavoastră ați găsit o mulțime de păpuși”. Apoi se anunță titlul jocului arătîndu-se că pe celelalte mese sînt așezate alte mulțimi, iar noi va trebui să le descoperim pe rînd și să spunem ce mulțime am găsit. În pregătirea materialului pentru activitate vom evita să formăm mulțimi cu un singur obiect, copiilor fiindu-le mai greu să înțeleagă deocamdată că și în acest caz avem o mulțime de obiecte. Apoi copiii descoperă pe rînd mai multe mulțimi și la întrebarea educatoarei: „spune ce mulțime ai găsit?”, răspunde: „Am găsit o mulțime de...” (mașini, păpuși, creioane etc.). E bine ca răspunsul copiilor să fie însoțit de un gest prin care să delimiteze mulțimea respectivă.

În încheierea activității, se poate face un exercițiu aplicativ, educatoarea chemînd pe rînd fetițele și băieții și formînd mulțimea fetițelor și mulțimea băieților din grupă.

Etapa următoare introducerii termenului de mulțime o constituie alcătuirea de mulțimi după formă, dimensiune și culoare”.

În continuare, autoarele referatului mai descriu jocurile propuse: De-a magazinul, Construieste la fel ca mine, Cine schimbă cu mine, Ghici ce lipsește, Cere de la vecini, Jocul deosebiriilor, Jocul intersecțiilor cu două cercuri, Jocul perechilor, și altele pe care elevele le înfățișează în detaliu.

Felicitînd călduros viitoarele educatoare angajate în munca de cercetare și perfecționare pedagogică, le urăm mult succes în activitate!

DOINA VOICULESCU

„Eu botanist mă fac”
Foto: Prof. V. BOGDĂNET

ARITMETICA

În predarea aritmeticii la clasele I—IV are o importanță deosebită problema raportului dintre concret și abstract. E necesară evidențierea relațiilor dintre datele concrete și exprimarea lor formală cu ajutorul convențiilor grafice sau cu ajutorul unor simboluri, în scopul formării la copil a deprinderii de a traduce în forme matematice adecvate anumite situații date.

Primele probleme simple de aritmetică trebuie să fie acelea pe care și le pune copilul zilnic, acționând fie pe plan familial, în jocurile sale, sau în activitatea școlară. E necesar să se țină seama de experiența pe care copilul și-a însușit-o deja și să nu fie dezrădăcinat din mediul ambiant; să se profite de acumulările pe care și le-a achiziționat și care e necesar să fie utilizate și perfectate. Atitudinea matematică pe care propunătorul trebuie să o adopte, este de a-și ilustra explicațiile prin exemple familiare copilului, iar aplicațiile la lecție să constituie o reintroducere la mediul ambiant.

Orice situație trăită are adeseori un aspect numeric și poate prileji alcătuirea unei probleme sau poate fi punctul de plecare al unei întregi serii de achiziție. Acest mod de a concepe predarea aritmeticii în clasele I—IV are drept rezultat eliminarea într-o măsură considerabilă a dificultăților existente în legătură cu aplicațiile aritmeticii. În aceste condiții copilul nu mai învață cum să aplice cunoștințele sale într-un caz dat, întrucât realitatea, calculul și întoarcerea la realitate, constituie de fapt cele trei faze ale unui și aceluiași proces.

După ce copiii se familiarizează cu conceptele de bază: număr, numărare, operații aritmetice, trebuie să-i obișnuim să opereze independent cu aceste concepte în cadrul unui lung șir de exerciții fără legătură directă cu date din realitate, să stabilească relații și să găsească soluții de rezolvare a unor probleme desprinse din sfera lor de preocupări și de activitate. Fără a minimaliza importanța calculului aritmetic, desfășurarea în mod sistematic a activității de predare, activizarea și controlul cunoștințelor la matematică, oferă posibilitatea formării la elevi a priceperilor și a deprinderilor de calcul.

Formarea de priceperi și deprinderi de calcul mental este necesară în vederea pregătirii multilaterale a elevului și pentru formarea lui din punct de vedere matematic. Prin faptul că precede calculul în scris, face posibilă inițierea elevului în cunoașterea diferitelor forme de calcul, oferindu-i procedee raționale pentru efectuarea calculelor și formându-i priceperi și deprinderi necesare trecerii la calculul în scris. De asemenea, utilizarea calculului mental oferă posibilitatea clarificării diferitelor noțiuni matematice și contribuie la integrarea acestor noțiuni în ansamblul de cunoștințe necesare rezolvării problemelor.

Trebuie acordată atenție calculului mental în vederea dezvoltării facultăților mintale ale elevului, introducându-se procedee variate, ordonate pe scară ascendentă.

Greutățile pe care unii copii le au în aplicarea cunoștințelor de matematică, la rezolvarea de probleme analoge cu cele rezolvate, nu se înlătură prin creșterea numărului de exerciții practice, nici prin rezolvarea de probleme în serie. E necesară generalizarea situațiilor concrete care să permită extinderea efectului lor. Utilă este și căutarea de situații reale care să permită alcătuirea de probleme de genul celor rezolvate anterior și să se caute situații, care cer a fi soluționate, fapt care să se realizeze pe baza noțiunilor

deja cîștigate, spre a da și acestor copii posibilitatea asimilării și consolidării celor învățate. Acest al doilea stadiu de activitate, de explorare și asociere permite precizarea, fixarea și aplicarea noțiunilor, reliefindu-se astfel fecunditatea lor prin rezolvări de probleme. Aspectul acesta al activității evidențiază nivelul de asimilare a noțiunilor și cunoștințelor de către elevi. O noțiune, o regulă matematică este bine stăpînită numai atunci cînd poate fi ilustrată corect prin exemple corespunzătoare, sau se aplică cu succes în rezolvări de probleme.

Matematica este o disciplină care prin însuși obiectul ei, studiul spațiului și a relațiilor cantitative, constituie o sursă și totodată o cale de formare a bazelor gândirii raționale la toți elevii. Pentru procesul didactic actual prezintă o importanță deosebită eforturile de a găsi drumul cel mai potrivit care să-i conducă pe elevii claselor I—IV spre cunoașterea matematicii a realității. Optimizarea procesului de învățare a matematicii la aceste clase depinde, în considerabilă măsură, de intensificarea ritmului de asimilare a cunoștințelor matematice și folosirea economisitoare a timpului lecției, în avantajul acestei sarcini, iar în al doilea rînd, de cultivarea elementelor de creativitate și flexibilitate ale gândirii matematice.

Principalele căi de realizare a acestor obiective constau în lărgirea ariei aplicațiilor și a explorărilor independente ale elevilor, pentru descoperirea relațiilor din diverse probleme și pentru desprinderea căii de rezolvare.

Programa de matematică la clasele I—IV acordă o mare importanță introducerii noțiunilor de geometrie, care lărgesc sfera de aplicații ale aritmeticii. Prin particularitatea pe care o are geometria, studiată la clasele I—IV, aceasta se deosebește de aritmetică, oferind posibilitatea observării directe a obiectelor lumii reale sau a desenelor care reprezintă aceste obiecte. Unele proprietăți ale figurilor geometrice pot fi puse în evidență prin intuiție, utilizînd metoda inductivă, astfel ca pe baza studierii prin observație a unor cazuri particulare, să se ajungă la descoperirea și formarea proprietăților generale.

Desigur, numai prin simple procese de intuiție nu se pot stabili relațiile intime ale figurilor, astfel că e necesar să se folosească operațiile logice de abstractizare și generalizare, și apoi raționamentul, pentru formarea de reprezentări, în scopul sesizării adevărilor geometrice.

Optimizarea procesului didactic la matematică necesită nu numai modalități noi de activizare a clasei, ci și un nou tip de relații, pe de o parte între învățători și elevi, iar pe de altă parte, între elevii înșiși.

În vederea sporirii eficienței în învățarea matematicii de către elevi, ponderea activității învățătorului trebuie să se deplaseze de la transmiterea directă de cunoștințe, spre coordonarea procesului de învățare. Cea mai mare parte din timpul lecției urmează a fi acordată de învățător pentru rezolvări de probleme pedagogice complexe, legate de observarea atență a activității elevilor, a reacțiilor în fața dificultăților, a ritmului individual de rezolvare a sarcinilor și, implicit, a ritmului de învățare.

Realizarea individualizării procesului didactic la matematică prezintă probleme și aspecte caracteristice în clasele I—IV, iar eficiența depinde, într-o măsură considerabilă, de cunoașterea și de respectarea particularităților psihice, individuale ale fiecărui elev.

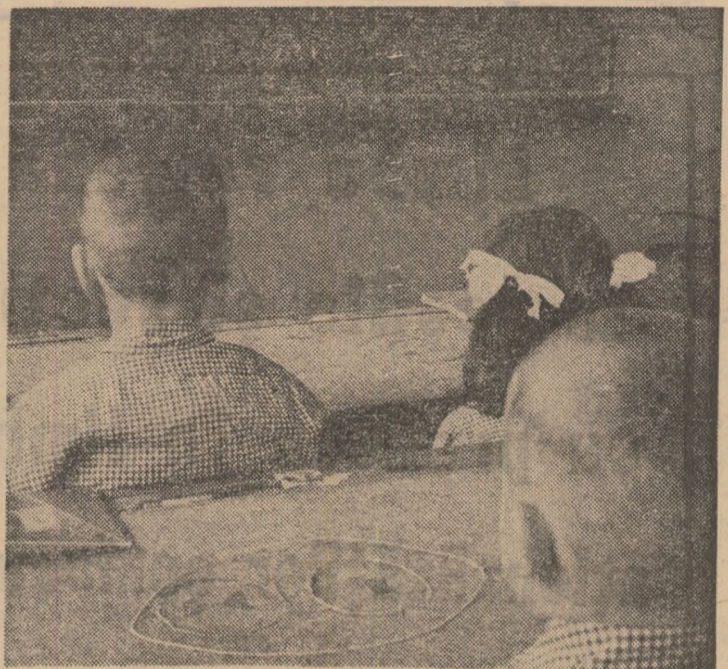
Pentru a cunoaște pe fiecare elev în parte, în vederea tratării acestora în mod individualizat, pe lângă informațiile culese prin observarea nemijlocită a elevilor, trebuie să provocăm anumite situații prin probleme de matematică special alese, care angajează grupe de elevi, în scopul de a-i determina să se manifeste în toată plenitudinea trăsăturilor lor temperamentale. În urma concluziilor trase, respectarea acestor trăsături se va realiza în cadrul procesului instructiv printr-o tratare diferențiată a grupelor de elevi, prin alimentarea lor cu probleme diferite ca grad de dificultate sau chiar și cu alt conținut.

Elevilor cu trăsături ale temperamentului flegmatic, trebuie să le adresăm în timpul lecțiilor întrebări fulger, le cerem să rezolve rapid exerciții ușoare la tablă, să continue sau să corecteze răspunsurile colegilor, determinîndu-i astfel să facă eforturi pentru a se integra în ritmul de muncă al clasei.

În cazul elevilor impulsivi, nestăpîniți, de tip coleric, care intervin în oră prea des, necontrolați, cu impresia că totul le este binecunoscut și clar, îi solicităm în special în probleme dificile, despre care sîntem convinși că nu le stăpînesc deplin, tocmai pentru a le demonstra pe loc atitudinea lor superficială, pripită. Pe de altă parte, ținînd seama de faptul că elevii de temperament coleric, dispun de un surplus de energie, de un ritm susținut și rapid de muncă, trebuie să le repartizăm teme suplimentare pentru acasă sau chiar și în clasă.

Un sprijin deosebit și cu mult tact trebuie să le acordăm elevilor cu manifestări ale temperamentului melancolic, deoarece trăsăturile acestui temperament sînt de natură să rateze însușirea cunoștințelor sau rezolvarea problemelor de matematică.

Dacă tratarea individuală a elevilor în procesul de învățare a matematicii reclamă un volum de muncă suplimentară și creează uneori dificultăți privitoare la realizarea în

Folosirea teoriei mulțimilor în predarea aritmeticii la clasa I, la Școala generală nr. 97 din București.

timp a programelor școlare, în schimb asigură succesul la învățatură al fiecărui elev în parte, cointeresarea lui în participarea susținută, activă în procesul de învățare, ceea ce contribuie substanțial la creșterea nivelului la învățatură al elevilor, la eliminarea repetenției în clasele mici.

Noile cerințe privitoare la organizarea lecțiilor de matematică trebuie să aibă în vedere și pe elevii în mod direct, care e necesar să-i însușească un alt mod de a solicita sprijinul învățătorului. Să aștepte din partea învățătorului nu atât comunicarea de cunoștințe cit, mai ales, confirmarea justetei în procesele lor de gândire și a eficienței activității desfășurate. În contrast cu atitudinea dovedită de elevi la efectuarea în mod mecanic de exerciții matematice, cu caracter aplicativ, este necesară sporirea interesului elevilor, spre a-i face și pe ei mai răspunzători de soluțio-

narea sarcinilor de care depinde pregătirea lor la matematică. Prin muncă conștientă, dusă în desfășurarea activității didactice, se poate asigura la elevi o atitudine pozitivă față de matematică, obiect de bază la clasele I—IV, care să se manifeste printr-o curiozitate vie, prin sporirea de interese și printr-o sensibilitate vădită pentru specificul problemelor de matematică.

Afirmația conform căreia toți elevii pot obține rezultate bune sau măcar satisfăcătoare în însușirea matematicii, cu deosebire însă că volumul de instruire necesară pentru obținerea unor astfel de rezultate diferă de la un elev la altul, este acceptată de psihologi, pedagogi și matematicieni. E necesar ca învățătorii să adopte o atitudine optimistă și să nu pornească de la premisa falsă că unii dintre elevi sînt incapabili de a învăța matematică.

Din „Îndrumător metodic pentru înlăturarea insucceselor la învățatură la clasele I—IV”, elaborat sub îndrumarea prof. univ. dr. docent A. CHIRCEV, de AURA BEDELEANU, PETRU DUMITREASĂ, TIBAD LEVENTE, MARIA NICOARĂ, REMENYI ȘANDOR și VASILE STANCA, de la Filiala Cluj a Institutului central de perfecționare a personalului didactic.

Material didactic pentru predarea numerelor la clasa I

După modelul riglei de calcul de tip liniar, utilizată la adunarea și scăderea numerelor pozitive și negative prezentată în revista „Tribuna școlii” (23 decembrie 1972), se poate construi o riglă conținînd numai numerele naturale, care poate fi folosită în scopuri diferite la clasa I.

Pentru efectuarea adunării: $3+5$, considerăm primul termen 3, pe rigla de jos (pasul I), deplasăm apoi rigla de sus pînă cînd diviziunea sa zero vine în dreptul lui 3 (pasul II). Considerăm al doilea termen 5, pe rigla de sus și citim în dreptul său pe rigla de jos, rezultatul: 8 (pasul III).

După ce a fost prezentată axa numerelor, se atrage atenția că modul de lucru cu rigla materializează de fapt operarea cu segmente de lungime egală cu 3 și respectiv 5 unități.

În cazul efectuării scăderii, adresăm elevilor întrebarea dacă ținînd seama de felul cum am lucrat cu rigla nu am putea determina termenul necunoscut din egalitatea: $3+x=8$. Considerăm primul termen pe rigla de jos (pasul I), deplasăm rigla de sus pînă cînd diviziunea sa zero vine în dreptul lui 3 (pasul II) și apoi, știînd de la adunare că suma 8 este considerată pe rigla de jos și că, în dreptul său pe rigla de sus se găsește al doilea termen. Procedînd ca atare vom determina valoarea 5 a termenului necunoscut x (pasul III). Introducem în predare definiția scăderii și arătăm că pentru punerea în prim plan a termenului necunoscut egalitatea $3+x=8$ se mai scrie $8-3=x$.

Pentru efectuarea scăderii considerăm descăzutul pe rigla de jos (pasul I), deplasăm rigla de sus pînă cînd

scăzătorul 3 ajunge în dreptul descăzătorului 5 (pasul II). În dreptul scăzătorului citim pe rigla de jos rezultatul 5 și atragem atenția elevilor că dacă am compara scăderea $8-3$ cu adunarea $8+3$, primul și al treilea pași sînt identici, dar a doua pereche de pași se fac în sens invers (în cazul adunării al doilea termen se consideră la dreapta primului termen, iar în cazul scăderii la stînga).

Pentru comutativitate, se verifică imediat cu rigla că: $6+2=2+6$, iar pentru asociativitate: $2+(4+2)=(2+4)+2$.

La trecerea peste 10 se utilizează reversul riglei, unde se găsesc doar diviziunile fără numerotarea lor. Numerotarea se va face succesiv de către elevi pe rigle, sub îndrumarea învățătorului. După numerotarea diviziunii a 9-a, fie că se continuă inventarea de noi semne, sau se unesc unitățile mai mici învățate de elevi în unitățile mai mari. Copiii trebuie lăsați să încerce inventarea de semne, pentru a se convinge de dificultățile acestei căi, astfel încît, în mod firesc, să opteze ei înșiși pentru a doua cale. Învățătorul va antrena cu abilitate elevii pentru a găsi cel mai simplu mod de notare a acestei noi unități mari.

Pentru că rigla de tip liniar descrisă anterior în reviste nu este rezistentă, se poate construi din placaj o riglă circulară alcătuită din două discuri mobile concentrice, cel din față avînd diametrul mai mic.

Prof. ȘTEFAN FĂTULESCU,
Școala generală nr. 144, București

Limba română în școlile și secțiile cu predare în limbile naționalităților conlocuitoare

MASĂ ROTUNDĂ

Săptămâna trecută, la Oradea, redacția noastră a inițiat, în colaborare cu inspectoratul școlar județean, o dezbateră asupra perfecționării predării limbii și literaturii române în școlile și secțiile cu limbă de predare maghiară. La „masa rotundă” au luat loc: prof. Maria Tirla și prof. Grațian Gal, inspectori ai Inspectoratului școlar județean-Bihor, precum și prof. Ludovic Kovács, directorul Liceului „Alexandru Moghioros” (cu limbă de predare maghiară), prof. Maria Iffjű, de la același liceu, prof. Magda Szeder, Liceul nr. 4 (secția maghiară), prof. Eva Bán și inv. Ida Dobos, Școala generală nr. 9 (secția maghiară) și prof. Irina Szegedi, Școala generală nr. 14 (secția maghiară).

Insp. Maria Tirla: Predarea limbii române în școlile și secțiile cu limbă de predare maghiară ridică unele probleme care nu de caracteristicile celor două limbi. Dezbateră noastră caută să găsească răspuns la întrebarea esențială: ce strategii și ce tactici e necesar să utilizăm în scopul sporirii eficienței predării limbii și literaturii române?

Inv. Ida Dobos: Predau limba română la clasele I—IV, unde copiii vin din grădiniță cu un bagaj de cunoștințe deja format. Ceea ce urmărim să aflăm încă din prima zi de școală este cu ce anume cunoștințe vin acești copii? Dealtfel, ei încă nu și-au însușit în mod satisfăcător nici limba maternă. Problemele care sînt în atenția mea, în acest moment, se referă la modul de predare a limbii române de către educatoarele. Pînă acum am avut doar trei ore pentru limba română, ceea ce cred că a fost insuficient. Unii dintre elevii noștri au ezitări, nesiguranțe în pronunție. Greutățile le avem începînd, dacă vreți, cu felul de a spune: „bună dimineața”. Ca atare, pentru a le forma deprinderi corecte de vorbire facem exerciții de „dicțione”, pentru a emite corespunzător anumite sunete. Cînd pronunț un cuvînt, un sunet, îl pronunț cu gura deschisă, rar, și cer apoi și elevilor mei, același lucru prin exerciții repetate. Uneori, le cer să repete ceea ce spun ei înșiși, tocmai pentru a le corecta greșelile de pronunție și a le forma deprinderi de vorbire corectă. Cele mai frecvente pronunțări incorecte sînt: e deschis pentru e; e pentru ă; o pentru diftongul oa. Este un pas foarte important făcut înainte momentul în care elevul reușește să formuleze singur o propoziție (utilizez, în scopul dezvoltării vorbirii independente, „cutia cu surprize”, care conține imagini pe care elevii le explică). Cînd ajung să vorbească în mod liber, înregistrez textul pe bandă de magnetofon și apoi derulăm banda pentru a da posibilitatea elevilor să-și corecteze singuri greșelile de pronunție. Tot pentru a-i ajuta să-și însușească o pronunție corectă folosim procedeul silabisirii. O dificultate tipică a elevilor de această vîrstă este lipsa acordului. De exemplu, ei spun doi elev în loc de doi elevi. Acordul și genul se pot învăța mult mai bine în acele cazuri în care elevii au un mediu favorabil acasă.

Insp. Grațian Gal: În clasa I, un rol deosebit e bine să-l aibă auzul fonematic.

Inv. Ida Dobos: Cînd elevii sînt puși în situația de a povesti ceva prin cuvinte pe care nu le-au folosit nu o pot face la fel cu acei elevi care au fost într-o școală în care funcționează a-mîndouă secțiile.

Prof. Maria Iffjű: Trecerea în povestire de la persoana I la persoana a III-a este mai grea. Mai este încă ceva: copiii maghiari folosesc mai mult imperfectul, deși în situațiile cerute ar fi cazul să se folosească mai mult perfectul sau perfectul compus.

Inv. Ida Dobos: Aici este de vină și manualul.

Prof. Eva Bán: În clasa a VI-a există o legătură între bucașile literare și gramatică. Bucășile literare sînt mai ușoare. Elevii se descurcă pentru ca citesc, pentru ca memorează. La gramatică există o neconcordanță între vocabularul însușit de elevi și terminologia unor definiții (de exemplu, regula despărțirii în silabe) Ce se întîmplă? Copilul abia știe practic să vorbească, dar i se cere să învețe o definiție. Și el nu numai că nu reușește să o învețe, dar nici nu o înțelege în unele cazuri. Consider că la nivelul claselor a V-a n-ar fi absolut necesar să le cerem definiții (care conțin în formulare anumite cuvinte care presupun cunoștințe pe care nu le au), ci să le pretindem să se exprime logic. Este mai bine să punem accent pe conversație și aplicații practice de ortografie și ortoepie.

În manualul de clasa a VII-a există o bucată de lectură: „Lupta de la Vaslui”. Textul este plin de arhaisme. Ne lovim de următoarea situație: copilul nu știe încă bine românește și se întîlnește cu o serie de cuvinte din vocabularul pasiv. Copilul e pus în situația de a învăța forme verbale vechi, la care se adaugă o frazare (topică) greoaie. În același timp, noi sîntem nevoiți să le explicăm arhaismele, rîmîndu-ne prea puțin timp pentru a le transmite și noțiuni de teorie literară (temă, idee, imagine artistică). Programa prevede pentru aceasta doar două ore, ceea ce este foarte greu de realizat în mod efectiv. Predarea devine formală.

Insp. Maria Tirla: Să eșalonăm dezbateră pe cele trei cicluri de învățămînt. Să ne referim atît la dificultăți, cît și la modalități de însușire a cunoștințelor de limba română. Pe cît va fi posibil, cu exemplificări (pronume personal, posesiv, diateza reflexivă, timpurile verbale). De asemenea, să concretizăm cîteva dintre acele procedee și metode utilizate mai frecvent și care socotim că au o mare eficiență.

Prof. Irina Szegedi: La baza formării deprinderilor de vorbire corectă ar fi bine să stea pronunțarea model. Pentru aceasta, utilizăm o gamă de procedee: recitări de poezii, audierea de discuri, înregistrare pe bandă de magnetofon, citirea expresivă, autocontrolul prin banda de magnetofon

etc. Deprinderea ortoepică nu poate fi însă redusă numai la pronunțarea corectă, ci e util să fie extinsă și la dezvoltarea deprinderilor de exprimare literară. În legătură cu definițiile, sînt de părere că nu ar fi necesar să le cerem elevilor să le formuleze, ci să le înțeleagă în mod conștient și să le aplice în mod conștient în diferite situații. Urmărim dezvoltarea gîndirii logice a copiilor, în ultimă instanță.

Insp. Maria Tirla: Pentru că s-au ridicat problema ortografiei și a ortoepiei să vorbim acum și despre tipurile de exerciții pe care le utilizăm la diferite capitole din gramatică sau pe care le folosim pe tot parcursul predării gramaticii.

Insp. Grațian Gal: Ne gîndim la exerciții de fonetică, de lexic și de morfologie.

Inv. Ida Dobos: În manualul de clasa a II-a, sînt texte care conțin pasaje pe care se pot face bune exerciții aplicative. Ca modalitate de lucru, folosesc exercițiile pe grupe de elevi, care plac acestora. N-au însă eficiență dacă nu ne rezervăm timpul pentru control și apreciere. Nu este suficient să vezi numai greșelile, după cum nu este suficient să corectezi doar cuvîntul scris greșit, ci trebuie să le cerem să corecteze întreaga propoziție. Acest tip de exerciții sînt cele mai eficiente pentru că solicită gîndirea elevilor...

Insp. Grațian Gal: ...exercițiile de modificare și de completare de texte, exercițiile create. Chestiunea însușirii de structuri caracteristice limbii române și a modului în care îi putem învăța pe elevi să și le însușească: aceasta este problema. Este vorba de a optimiza acest proces de gîndire directă în românește.

Prof. Eva Bán: Să traducem cît mai puțin în clasă și dacă se poate chiar deloc cuvintele, din limba română în limba maghiară. Pentru că traducerea îi sustrag pe elevi de la flexiunile specifice foneticii limbii române. Să facem apel numai la vocabularul limbii române prin explicarea prin sinonime sau prin perifrază.

Prof. Irina Szegedi: Predau la anii I—IV de liceu. Noi nu avem pentru elevii acestor ani ore speciale de gramatică la limba română. La anul I, exista o oră pentru dezvoltarea exprimării orale și scrise în limba română, care însă s-a scos. Dacă se poate, să se revină la acea oră, care ne-ar ajuta foarte mult.

Prof. Ludovic Kovács: La școlile pedagogice această oră încă există.

Prof. Maria Iffjű: Mi se pare că la clasele mai mici ar trebui să prevedem mai multă conversație și cît mai puțin gramatică teoretizatoare (care să se predea la clasele mai mari).

Prof. Magda Szeder: Sînt noțiuni mai abstracte.

Prof. Maria Iffjű: Și la orele de gramatică ar trebui introdusă mai multă conversație, exerciții aplicative. Ce folos că știe elevul definiții, reguli, dacă nu poate să le folosească în exprimare.

Insp. Grațian Gal: Există o varietate de procedee, și noi trebuie să ne oprim la cele mai eficiente. Mai ales, la metodele de învățare activă. Care sînt căile, în baza experienței noastre, care facilitează însușirea limbii române? La baza acestei însușiri se află tot exercițiile, gradarea lor, imbinarea exercițiului cu munca independentă a elevului.

Insp. Maria Tirla: De exemplu, însușirea ortografiei prin învățarea pe grupe. Ele s-au utilizat și mai înainte. Este vorba de folosirea lor în mod conștient, deliberat. În problema îmbogățirii vocabularului elevilor, să ne gîndim și la alte procedee: lectură dirijată, munca cu dicționarul etc.

Prof. Maria Iffjű: M-a preocupat foarte mult folosirea compunerilor. Elevii vin în clasa a V-a cu prea puține cunoștințe de limba română, față

de cerințele predării la aceasta clasă. Profesorii nu cunosc programele din clasele I—IV și nu știu ce se face la aceste clase. Dacă elevul poate să-și corecteze exprimarea (folosind banda de magnetofon), de ce nu s-ar putea face acest lucru și vizual? Dintre compunerile aleg compunerea care prezintă greșelile cele mai tipice, pe care o scriu așa cum a fost redactată de către elevi pe tablă. Apoi, invit pe elevi să spună ei singuri unde au fost făcute greșelile (acord, timp, topică). Scriu, apoi, pe tablă forma corectă. Prin acest procedeu, îi activez și mai mult și îi fac conștienți de formele corecte. Cred că s-ar putea ca în caiet să se treacă numai formele corecte.

Inv. Ida Dobos: Numai la sfîrșitul trimestrului III ajung cu elevii la compunerile individuale. Cred că ar fi bine ca toate cadrele didactice de la clasele a V-a să cunoască programa de clasele I—IV.

Insp. Grațian Gal: Putem indica și alte modalități de lucru utilizate pentru îmbogățirea vocabularului elevilor.

Prof. Irina Szegedi: Mă gîndesc la lecturile particulare. Ceea ce se cere prin programă sînt lecturi particulare multe și greoaie. Ar trebui să fie mai puține. Fiecare elev să citească, să prindă gustul lecturii, să îndrăgească prin ele literatura română. În acest fel își îmbogățeste vocabularul și și-l face mai expresiv.

Insp. Grațian Gal: Lecturile literare sînt facultative. Fiecare profesor face însă o selecție.

Insp. Maria Tirla: Profesorul poate recomanda și alte lecturi. Important este să se țină seama de particularitățile de vîrstă ale elevilor și de gradul de dificultate a lecturilor.

Prof. Eva Bán: Să nu extindem însă prea mult numărul de pagini recomandate spre lectură. Sînt recomandate, mai ales, acele lecturi care se studiază în manual prin fragmente. La clasele a VIII-a am recomandat ca lectură suplimentară acele opere care, în manual, se studiază fragmentar. Chiar și din I. Neculce am recomandat acele bucăți care au constituit model de inspirație pentru scriitorii de mai tîrziu.

Prof. Maria Iffjű: Randamentul elevului la compuneri este în funcție de indicațiile pe care le-a primit înainte de a se da tema pentru acasă. Trebuie s-o anunțăm din timp. Care tipuri de compuneri mi se par mai eficiente în predarea limbii și literaturii române? Compunerile în care li se dau mai multă libertate, independență elevilor.

Prof. Irina Szegedi: Alt tip de compunere sînt compunerile cu epitete obligatoriu de a fi folosite în text.

Insp. Maria Tirla: Selecționarea temelor pentru acasă urmărește să ducă la consolidarea unor deprinderi de vorbire și scriere corectă. Aceasta, în strînsă dependență cu eficiența acestor exerciții și cu evitarea supraîncărcării elevului. Important este, în tema de lucru pentru acasă, nu cantitatea, ci bogăția de fapte cuprinse în exerciții.

Prof. Maria Iffjű: Cred că temele selective sînt mai eficiente. Faci întotdeauna o anumită legătură între problemele de gramatică și cele de literatură.

Inv. Ida Dobos: Trebuie să punem un accent mai mare pe tehnica învățării. Copilului mic îi este necesar să i se spună și cum va rezolva temele, și cum va învăța în funcție de orar.

★

Dezbateră a evidențiat cîteva dintre aspectele predării limbii și literaturii române în școli și secțiile cu limbă de predare maghiară: dificultățile mai frecvente, procedeele și metodele de înlăturarea lor, modalitățile de perfecționare în ansamblu a procesului de predare a acestei discipline: tehnologie didactică, metodologie, manuale, programe. Aceasta, în scopul sporirii eficienței pe plan formativ și informativ a disciplinei limbă și literatură română.

NICOLAE SORIN

(Urmare din pag. 1)

au stagiu îndelungat în mișcarea muncitorească, vizite în unitățile socialiste din municipiu și din afara sa la „Muzeul de istorie al partidului” din București, a muzeelor locale din Tirgoviște, orașul Moreni etc.

Participarea la concursul „Cine

știe, câștigă”, organizat de cercul nostru în colaborare cu membrii cercului de istorie pe tema: „Trecutul de luptă al tineretului dimbovițean oglindit în documentele de arhivă locală”, organizat cu ocazia aniversării a 50 de ani de la crearea U.T.C. a constituit o lecție vie și atrăgătoare prin ineditul ei, spre cunoașterea trecutului istoric al județului nostru în

tegrat organic în realitățile de azi.

Panoul cu fotografiile care reprezentau aspecte din activitatea organizației comuniste din județul nostru, cit și pasajele prezentate din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu în cadrul vizitei ce a făcut-o orașului și județului nostru în 1967 și 1969 au constituit, de asemenea, momente de educație politico-ideologică.

ÎN DEZBATERE:

Proiectul programelor de istorie

Continuăm, în acest număr, publicarea sugestiilor și observațiilor cadrelor didactice primite prin intermediul inspectoratelor școlare, asupra proiectelor tematicilor de istorie.

Județul Alba

La istoria antică, clasa a V-a, lecțiile de recapitulare să fie concepute unitar, vizînd cîteva criterii comune și esențiale pentru caracterizarea civilizației create de societățile antice din Orient și Europa, cum ar fi: posibilități de producție, clasele sociale, organizarea puterii politice, cuceriri de seamă în cultură etc. În acest fel, s-ar putea detașa unitatea dezvoltării societății omenestii, aportul creator al diferitelor popoare în cultura materială și spirituală, rolul contactelor dintre ele, aspirațiile comune, nivelul de dezvoltare etc.

Propunem o temă pentru a lărgi orizontul lumii antice: civilizația creată de populațiile din America Latină.

Pentru istoria medie, clasa a VI-a, este necesar să se introducă, pe lângă cele trei teme de recapitulare, încă una privind „Lupta pentru libertate a popoarelor subjugate din centrul și sud-estul Europei”. De asemenea, să se introducă o temă privind civilizația dezvoltată a popoarelor din America Latină înainte de marile descoperiri geografice.

Pentru istoria universală modernă și contemporană, clasa a VII-a să se introducă o temă referitoare la popoarele din Peninsula Scandinavă.

Ar fi binevenită o temă specială privind istoria Poloniei, Cehoslovaciei, Iugoslaviei, Greciei Albaniei, Turciei, între cele două războaie mondiale.

La istoria României, clasa a

VIII-a, fiind ore puține, în raport cu cele 57 teme, propunem să se renunțe la teze și aceste 3 ore să fie destinate recapitulării.

Pentru istoria universală, învățămîntul liceal, proiectul cuprinde cele mai importante probleme ale dezvoltării societății omenestii, dînd prioritate deosebită evenimentelor contemporane. Subliniem faptul că proiectul acordă o atenție corespunzătoare problemelor de civilizație și cultură.

Considerăm însă, că tematica cuprinde puține probleme privind istoria antică și medievală. În acest sens, propunem introducerea următoarelor teme:

Caracteristicile comunei primitive pe glob;

Principalele state din Orientul antic și civilizația lor.

Propunem, de asemenea, o corelație mai strînsă între conținutul programei și evenimentele petrecute pe teritoriul patriei noastre, ca, de pildă, la temele de cultură antică să fie inclusă civilizația și cultura geto-dacilor.

Tema nr. 4 „Civilizația medievală” ar fi indicat să cuprindă și aspecte din istoria poporului nostru, ca de exemplu „Formarea și dezvoltarea relațiilor feudale pe teritoriul patriei noastre” incluzînd civilizația și cultura românească în această perioadă.

Actualul proiect nu acordă suficientă atenție civilizației și culturii popoarelor din Asia, Africa și America Latină. Mai propunem, de asemenea, ca viitoarele manuale școlare de istorie să cuprindă, la sfîrșitul fiecărei teme, concluzii și indicații bibliografice.

precum și mai multe hărți adecvate.

Considerăm că proiectele programelor pentru liceu sînt bogate și variate în conținut, cuprînzînd tot materialul necesar pentru formația intelectuală a tinerii generații. Felul cum au fost formulate temele solicită din plin gîndirea creatoare a elevilor.

Județul Iași

Proiectul programei de istorie, la școala generală (V—VIII) păstrînd succesiunea actuală, respectă criteriul accesibilității, însă la capitolul III „Orînduirea sclavagistă” era necesară o expunere generală a acestei orînduiri după care să se prezinte statele prevăzute în programă;

De asemenea, înainte de a se trece la „Grecia antică” și „Roma antică”, o lecție introductivă-comparativă între sclavagismul clasic și Grecia și Republica sclavagistă romană ar fi prevenit elevii asupra modului cum s-au desfășurat trecerile de la orînduirea comunei primitive la sclavagism.

La dezvoltarea orînduirii feudale sec. XII—XV este necesară o lecție introductivă, care să trateze cauzele care au dus la această soluție.

Pentru istoria universală modernă și contemporană, se impune necesitatea unei lecții introductive care să dezvolte caracterul general al revoluțiilor din această orînduire, specificîndu-se particularitățile ce pot apare în funcție de dezvoltarea economică a țărilor respective.

În general, programa de istorie pentru liceu pune accent pe problematizare, stimulînd astfel gîndirea și capacitatea de judecată a elevilor.

Sînt necesare expuneri și exemplificări cu creațiile materiale și spirituale ale omenirii. De asemenea, trebuie pus un accent deosebit pe analiza științifică a cauzelor evenimentelor, ajutîndu-i în acest fel pe elevi să-și dezvolte o gîndire logică, să poată argumenta științific evoluția fenomenelor istorice.

Gîndirea filozofică românească

CONSTANTIN RĂDULESCU-MOTRU

În ultimul deceniu al secolului trecut, în mișcarea filozofică din România, ca urmare a unor mulți factori, dintre care cei socio-culturali ne par a fi de maximă importanță, s-au petrecut mutații de excepțională rezonanță care aveau să se prelungească de-a lungul mai multor decenii și să imprime noi caracteristici și dimensiuni aprofundării problematicei filozofice și social-politice.

În esență, în perioada mai înainte amintită, cînd polemica dintre marxism și idealismul maiorescian era în curs de deslășurare, cînd se constituiau școlile românești în domeniul științelor naturii și cînd, concomitent, se constituise prin opera lui Vasile Conta, primul sistem filozofic materialist din România, gîndirea filozofică considerată sub aspectul **problematicii sale**, trece la cercetarea unora dintre aspectele fundamentale ale **existenței umane**, ale cosmologiei, ontologiei, teoriei cunoașterii și teoriei culturii, remarcîndu-se o impresionantă diversificare a cercetării transformării sugestive în direcția limbajului filozofic, și, în același timp, puternice tendințe de constituire a unor **sisteme filozofice** care se vorau a fi în ton cu filozofia contemporană, cu științele naturii și folosind un termen generic, dar care necesita precizări ulterioare, ca necesitățile spirituale ale națiunii. Este perioada cînd gîndirea filozofică din România intră **conștient** în raporturi **conștiente și critice**, de cele mai multe ori originale, cu orientările caracteristice filozofiei Europei Occidentale, raportîndu-se într-o manieră care nu excludea tradiția românească și datul spiritual de la noi, la kantianism și neokantianism, hegelianism și neohegelianism la intuiționism, pragmatism etc. Operația aceasta complicată în structuri și finalități, inaugurată mai ales de marxism, se continuă în opera lui Constantin Rădulescu-Motru. P.P. Negulescu, chiar în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea, pentru ca, luînd apoi dimensiuni în lucrările celor doi filozofi să desprindă aspecte noi în lucrările lui Ion Petrovici, Mircea Florian, Lucian Blaga etc. în primele patru decenii ale secolului XX.

Chestionarea marilor probleme ale filozofiei tradiționale și ale celorlalte marcate de mișcarea filozofică a timpului s-a împletit cu încercarea de judecare a fenomenelor social-politice din România, și de găsirea unor soluții — este drept nu totdeauna științifice — care țineau de ansamblu și direcțiile de dezvoltare a culturii și societății românești.

O analiză retrospectivă, întreprinsă de pe pozițiile specifice metodologiei marxiste, ilustrează ca la sîrșit de veac și la începutul celui în care trăim, direcțiile fundamentale în filozofie continuă să rămîină aceleași, confruntarea dintre raționalism și irraționalism, materialism și idealism, dialectică și metafizică, fiind constituente ale mișcării filozofice. Această apreciere de ansamblu nu trebuie să altereze diversitatea luptei de idei, numeroasele nuanțe apărute în tot și în cadrul dezvoltării gîndirii filozofice, sensul și semnificația fiecărei atitudini, ruperea acestora de contextul social-economic și politic în care s-au construit noile sisteme filozofice. Tocmai de aceea, ținînd seama de aspectele multiple ale datului social, de luptele practic-politice, de marile momente care au produs schimbări radicale în viața lumii în general și a celei românești în special, credem că surprinderea a ceea ce a constituit realmente nou în filozofia de la sîrșitul secolului trecut și din primele patru decenii ale secolului nostru nu se poate realiza decît prin prezentarea, fie ea cît de succintă, a operei unuia sau altuia dintre gînditorii care și-au desfășurat activitatea în etapa la care ne referim. Și cum în ordine cronologică, de care nu se poate face abstracție în judecarea fenomenului istorico-filozofic, opera lui Constantin Rădulescu-Motru se impune a fi analizată acum, ne vom referi la aceasta, adăugînd că din experiența de pînă acum, am ajuns la concluzia că aprofundarea ei este solicitată chiar de cadrele didactice care predau filozofia.

Constantin Rădulescu-Motru (1868—1957) și-a făcut studiile la Universitatea din București, avîndu-l ca profesor pe Titu Maiorescu, continuîndu-și-le, în ve-

derea desăvîrșirii lor, în Germania și Franța, unde a acordat deopotrivă atenție cercetărilor din domeniul psihologiei, ca și studiului filozofiei ca atare și istoriei filozofiei. La München, a lucrat cu H. Stumpff, iar la Leipzig cu N. Wundt, gînditori care, asemenea lui I. Kant vor exercita o puternică și durabilă influență asupra concepției sale filozofice, ca și asupra principalelor sale cercetări din domeniul psihologiei. Este important de remarcat faptul că în perioada de la sîrșitul secolului trecut și de la începutul secolului XX, ca urmare a proceselor revoluționare prin care treceau științele naturii în general, fizica în special, una dintre problemele centrale, dacă nu fundamentala problemă a filozofiei, era aceea a dobîndirii unui răspuns cu privire la **natura și unitatea științei**. În Franța, de pînda, noile descoperiri din domeniul științelor, al fizicii, chimiei, biologiei, aveau să conducă la afirmarea **bergsonismului**; în Germania avea să apară și să se dezvolte ca un curent ostil materialismului în general și marxismului în special, **machismul**; în S.U.A., în aceeași perioadă a cunoscut o înflorire deosebită, **pragmatismul**, toate acestea, variante ale idealismului, încercînd să răspundă la întrebarea dacă este sau nu posibilă o **unitate a științei** sau, mai precis, dacă este posibilă **unitatea sintetică a științei**. Problema era, prin excelență, una filozofică, cu atît mai mult, cu cît examenul ei era, implicit sau explicit, un examen al noțiunilor fundamentale ale filozofiei generate de fizica clasică de tip newtonian, cum ar fi fost cele de cauzalitate, substanță, natură, materie, spirit, etc. „Noile” curente, speculînd datele științelor naturii care nu verificau mecanicismul impus altădată de fizica clasică, au ajuns la concluzia că nu există materie, că natura este dependentă de subiect, că noțiunea de cauzalitate este perimată, situîndu-se astfel pe pozițiile idealismului subiectiv, ale cărui vicii teoretice au fost examinate de către V.I. Lenin în celebra sa lucrare „Materialism și empirio-criticism”.

Avizînd noua problematică, Constantin Rădulescu-Motru, o abordează încă din primele sale lucrări, **Realitatea empirică și condițiile cunoștinței** (1889), **Evoluția cauzalității naturale la**

Conf. univ. dr.
GH. CAZAN

(Continuare în pag. a 8-a)

(Urmare din pag. a 7-a)

Kant (1898), pentru ca — în lucrările ulterioare — (Problemele psihologice — 1898, Știința și energie — 1901 și Elemente de mecanică și baza filozofiei kantiene — 1912) să încerce elaborarea unui sistem filozofic care-și va găsi expresia în negata în Personalismul energetic (1927).

Evident, problema unității științei implică necesitatea analizei statutului filozofiei, a raportului dintre filozofie și știință, dintre filozofie și alte forme ale conștiinței sociale, cum ar fi fost arta, religia etc. Problematika abordată de Constantin Rădulescu-Motru în lucrările sale nu se reduce numai la cea mai înainte amintită. Prin opera sa, Constantin Rădulescu-Motru a încercat în aceeași măsură să formuleze o filozofie a culturii, o epistemologie, să răspundă onora dintre problemele majore ale metodologiei, ale logicii, după cum a făcut și tentativa, nereușită în ansamblul ei, de a defini notele distinctive ale spiritualității românești.

Reducind voit dimensiunile unei activități plurivalente, vom sublinia numai că toate au fost subordonate nevoilor interne ale propriului său sistem filozofic și nevoilor politice cărora a vrut să le dea expresie și pe care le-a apărât.

Sub influența lui I. Kant, dar distanțându-se de el, printr-o viziune proprie despre conștiință, întreprinzând examenul, nu totdeauna științific, al procesului istorico-filozofic, sub influența, de asemenea, a energetismului lui Oswald, Constantin Rădulescu-Motru a elaborat un sistem filozofic, căruia el însuși i-a dat denumirea de **personalism energetic**.

În viziunea sa **personalismul** era echivalent cu acea tendință a unor cugetători de a face cât mai mare loc caracterelor personalității omenești în teoriile generale despre lume și viață, printre cugetătorii de acest tip, Motru considerându-i pe sofisti, pe J. Locke, G. Berkeley, D. Hume, pe relativisti și pragmatisti, o sferă care, după părerea noastră, ilustrează și tendința gânditorului român, ca și sursele inspirației sale.

Aspirația sa de a pune în centrul preocupărilor ființa umană sau pentru a-i folosi propria-i expresie „caracterele personalității omenești” nu este în sine, o eroare, ci o necesitate care-și găsește expresia științifică în cadrul antropologiei marxiste. Ceea ce ni se pare a fi o eroare este

ideea că o teorie generală despre lume și viață se poate elabora pornind numai de la aceste caractere.

Gânditorul a distins însă între personalismul energetic, cel mistic și personalismul dualist, apreciind că personalismul energetic se definește prin punerea unității persoanei cu natura materială fără o eliminare a personalității umane, personalismul mistic prin considerarea persoanei ca o emanație a eului afectiv, iar cel dualist ca o teorie care opune omul naturii.

Din perspectiva pe care o vroia fundamentată științific și în folosul căreia a operat, cu date ale științei, care însă conveneau sistemului, gânditorul sublinia că persoana sau personalitatea este „faptul fundamental pe care se ridică generalizările filozofice”. Se înțelege că operația primară pe care trebuia s-o realizeze, era aceea a definirii personalității. Din acest punct de vedere el concepea personalitatea ca o verigă a lanțului energiei universale, iar originea personalității sta, după părerea sa, în structura psihosferei, adică în „structura vieții omenești întregi” și nu în individul uman izolat. Personalitatea ar presupune, deci o „parte biologică” care se află în dependență cu întregul „mediu cosmic” și o „parte sufletească” care se află în dependență cu istoria întregii culturi omenești.

Definind astfel personalitatea, Constantin Rădulescu-Motru se apropie de o înțelegere lucidă a raportului dintre om și mediul cosmic, dintre personalitate și istoria culturii. Dealtfel, el aprecia că personalitatea presupune o împletire a fizicului cu psihicul, fiind o diferențiere care continuă viața, trecând-o din domeniul biologic în cel psihic. În vederea înțelegerii personalității este necesar, după Motru, să se elaboreze o viziune rațională despre raportul dintre individ și omenește, despre rolul muncii, despre raportul dintre eu și personalitate, despre raportul dintre indi-

vidualitate și personalitate, ca și despre raportul dintre persoana și natura. Acestea sînt și categoriile fundamentale ale personalismului energetic. Se poate remarca faptul că în cadrul personalismului energetic, Motru a acordat un rol important muncii, considerînd ca „personalitatea este o statornicire de apudum în vederea unei munci de îndeplinit”. Într-o definiție, Motru își înțelegea propriul sau personalism ca un „raționalism” pus la punct cu progresul științei și un „realism”, întrucît extinde legea energiei asupra întregului cîmp al experienței omenești, atît asupra celei materiale cît și asupra celei spirituale.

La prima vedere, personalismul energetic al lui Motru ar trece ca un sistem necontradictoriu și care ar satisface cerințele unei abordări întru totul științifice. În realitate, personalismul energetic implică finalismul și constituie, în ultimă instanță, una dintre variantele idealismului, în măsura în care presupune personalitatea ca un scop al întregii energii universale, iar energia ca realitate adevărată.

Personalismul energetic a avut finalizare pe planul gândirii politice într-o doctrină conservatoare, care acorda un rol deosebit, dacă nu determinant, în viața istorică, elitelor sau oamenilor de vocație, cu toate că în împrejurări politice importante, gânditorul s-a situat pe poziții democratice (el a și fost „pensionat” în 1940, împreună cu M. Ralea, P.P. Negulescu și alți oameni de cultură de către guvernul fascist).

Opera lui Motru nu poate fi apreciată în sfera contribuției gânditorului la dezvoltarea psihologiei, mai ales a celei experimentale. Considerată în ansamblu, opera lui Motru constituie un moment important al gândirii filozofiei românești, mai ales prin problematica abordată și prin necesitatea de a o relua și re-gîndi din perspectiva filozofiei marxiste.

Lecție în cabinetul de științe sociale al Liceului din Sebiș.

CONSULTAȚII • RECOMANDĂRI METODICE • DEZBATERI • ÎNVĂȚĂMINTUL
IDEOLOGIC AL CADRELOR DIDACTICE

Cercurile de marxism-leninism mai aproape de cerințele educației comuniste

Ultimele documente de partid și în special Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 pun în față slujitorilor școlii cerințele unei mai mari receptivități față de tot ce e nou în specialitatea respectivă, în conținutul disciplinelor de învățămînt în general și al științelor sociale în special. Cadrele didactice li se cere să nu se rezume doar la transmiterea unui volum mai mare sau mai mic de informații și formule teoretice, ci să urmărească înțelegerea de către elevi a utilității acestora.

În lumina acestor indicații, mi-am organizat activitatea atât la catedră cit și în afara ei, mai strîns legată de cunoașterea conținutului documentelor de partid, a practicii construcției socialiste și comuniste de la noi din țară. Astfel, în anul școlar trecut, la cercul de marxism-leninism de la Liceul „Ion Heliade Rădulescu” din Tîrgoviște, ca răspuns la întrebările elevilor, la orele de filozofie am dezbătut câteva din problemele teoretice ale construcției socialiste desprinse din studierea operelor tovarășului Nicolae Ceaușescu. Am urmărit cu prioritate înțelegerea conținutului actualei etape a societății noastre socialiste.

Documentele de partid mi-au oferit posibilitatea de a îmbogăți lecțiile cu o încărcătură moral-religioasă solidă ce are ca efect o orientare politico-ideologică clară.

O primă experiență în acest sens am avut-o la ședințele cercului de științe sociale cînd am apreciat efortul de sinteză pe care elevii l-au realizat, desprin-

zînd din cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu elementul nou creator în aplicarea teoriei marxist-leniniste la condițiile României.

Pentru ușurarea înțelegerii acestor documente a trebuit să înlăturăm unele dificultăți de început — privind înțelegerea unor categorii ale materialismului istoric cu care elevii vin în contact la cerc, categorii care sînt prevăzute în programă pentru trimestrul al II-lea. De aceea, odată cu prezentarea bibliografiei, mi-a revenit obligația de a explica și conținutul unora din aceste noțiuni și categorii filozofice la care se referea materialul cercetat, urmînd ca elevii să le întregască conținutul prin dezbaterile de la cerc.

Dezbaterile și dialogul au stabilit o legătură mai directă între profesor și elev, stimulînd interesul acestora ca participanți activi la propria lor formare. Activitatea în cercuri corespunde nevoii permanente de a dezvolta și îmbogăți cunoștințele elevilor cit și din cerința de a-i obișnui pe aceștia cu munca independentă, stimulîndu-le puterea de selecție, de cercetare și creativitate. În același timp, activitatea a cîștigat și pe linie metodică, prin renunțarea la referatele care nu întotdeauna angajau la discuții toți elevii.

Participarea la discuții în mod deschis și liber a acestora a sporit interesul față de activitatea cercului cu atât mai mult, cu cît aceștia proveneau și de la secția șerală a liceului și de la clasele mai mici ale cursului de zi, care, în anii trecuți, nu beneficiaseră

de studierea acestor obiecte în planul de învățămînt.

Mărturisesc că am obținut astfel un schimb fructuos de opinii între elevii de la șeral, care vin cu experiența în producție și maturitatea lor politică pe de o parte și preocupările celor de la zi, pe de altă parte, interesați în a cunoaște și a-și însuși esența liniei programatice a partidului nostru. Un astfel de exemplu mi l-a oferit tema: „Politica P.C.R. de cunoaștere și soluționare a contradicțiilor în socialism”, temă la care au participat majoritatea profesorilor de socialism din județ în cadrul activităților prezentate la „Sesiunea metodică științifică privind metodologia predării științelor sociale” organizată în zilele de 23—24 februarie 1973 de către Casa corpului didactic din Tîrgoviște, la liceul nostru.

Conceput ca dezbateri pe baza unui plan și a unei bibliografii dinainte stabilite, acest simpozion a avut aspectul unei confruntări vii și interesante. În același timp, elevii au înțeles mai bine modalitățile noi folosite de către P.C.R. în soluționarea contradicțiilor ivite în procesul construcției socialiste pe baza profundelor descoperiri ale revoluției tehnico-științifice contemporane.

În ședințele cercului am continuat și vom continua și în acest an școlar discuțiile privind alte aspecte desprinse din analiza marxist-leninistă a realităților românești, ca și din generalizarea teoretică a concluziilor desprinse din mersul nostru ascendent spre perfecționarea tuturor laturilor socialismului în România.

Activitatea cercului nostru s-a axat și pe alte forme de lucru cum ar fi întîlnirile cu activiști de partid și de stat, cu tovarășii ce

Prof. FLORICA DEFTU
Liceul „I. H. Rădulescu”,
Tîrgoviște

(Continuare în pag. a 2-a)

(Urmare din pag a 3-a)

sporire a beneficiului.

Din examinarea conținutului autonomiei economice se pot desprinde câteva concluzii.

Autonomia economică operativă nu afectează și nu trebuie să afecteze subordonarea unităților economice planului unic de stat și cerințele reproducerii socialiste de ansamblu. Acest lucru se asigură prin reglementarea proporțiilor principale ale economiei naționale în mod centralizat; finanțarea construcției de noi întreprinderi și într-o anumită măsură și a dezvoltării întreprinderilor existente pe seama mijloacelor centralizate, reglementarea pe baza planului unic a nomenclatorului de bază a producției marfă și a salarizării pe baza indicatoarelor unice pe întreaga economie națională.

Cea mai largă autonomie o au unitățile economice în raporturile lor cu statul: dimensiunile autonomiei întreprinderilor în raporturile cu statul pot fi apreciate după numărul indicatorilor stabiliți de forurile superioare, după intervenția statului în activitatea întreprinderilor, în sfera producției, repartiției și schimbului.

Între autonomia economică și centralismul economic există o anumită corelație care se modifică în funcție de condițiile economice concret istorice. Centralismul economic și autonomia economică sînt două laturi ale economiei socialiste, care formează o unitate dialectică. Interdependența lor în cadrul acestei unități este determinată de unitatea economiei socialiste.

Aspectul contradictoriu al unității îl relevă faptul că centralismul economic și autonomia tuturor verigilor economiei naționale unui centru unic, iar autonomia presupune existența unei anumite independențe în raport cu aceasta.

În același timp, unitatea lor o condiționează cerința autonomiei și cointeresării materiale a verigilor sistemului economic național în elaborarea și îndeplinirea sarcinilor stabilite prin planul central.

Centralismul și autonomia se condiționează în așa măsură încît ar putea fi considerate abscise și ordonate ale conducerii economiei socialiste.

Exagerarea rolului unei laturi sau alteia este deopotrivă de dăunătoare. Pasiunea pentru metodele centralizate de conducere în dauna autonomiei unităților economice duce la înăbușirea ini-

țiativei acestora și la greutate în însăși conducerea centralizată, care se reflectă în alcătuirea birocratică a planurilor de stat fără considerarea necesităților sociale. Pasiunea pentru autonomie conduce la apariția fenomenelor de spontaneitate, a unor fenomene ce nu pot fi stăpînite, care subminează însuși rolul autonomiei economice.

Măsura echilibrului între centralism și autonomie se impune a fi găsită pornind de la cerința că autonomia economică a unităților economice să răspundă rezolvării sarcinilor tactice ale dezvoltării economice, care derivă din scopurile strategice pe care și le propune să le atingă conducerea economiei naționale în întregul său.

Partidul nostru, prin întreaga sa politică economică și prin măsurile adoptate îndeosebi după Congresul al IX-lea pentru perfecționarea mecanismului de funcționare a vieții economice, asigură în mod continuu echilibrul optim în planul economiei naționale descris de aceste coordonate.

COINTERESAREA MATERIALĂ ÎN REZULTATELE PRODUCȚIEI

Cointeresarea materială ca unitate a stimulării și răspunderii materiale privește unitățile cu statut de centrală și întreprinderile în calitate de organizații economice, colectivele de lucrători și pe fiecare salariat în parte. Pînă la ultimii ani, cointeresarea materială a factorilor amintiti era în multe privințe necorespunzătoare. Principala formă a cointeresării materiale a întreprinderilor derivă din dreptul acestora de a-și crea un fond al întreprinderii, chiar dacă lucrau cu pierderi, care era utilizat pentru construcția de locuințe și premierea lucrătorilor ce au obținut rezultate deosebite în producție.

Modul de formare și repartizare a fondului respectiv nu a creat stimulente eficiente pentru obținerea celor mai mari realizări posibile în activitatea economică. Reglementările cu privire la distribuția beneficiului prevăd ca o parte din beneficiile planificate și cele peste plan să fie afectate satisfacerii unor nevoi financiare ale întreprinderilor așit pe linia investițiilor, cît și a producției și a stimulării materiale.

Unitățile cu statut de centrală și întreprinderile vor putea să folosească o parte a beneficiului planificat pentru restituirea creditelor bancare, primite în vederea finanțării investițiilor plani-

ficate — modernizări, reutilări, dezvoltări de proporții mai reduse etc. — pentru mărirea fondurilor proprii de mijloace circulante necesare activității de producție, în cazul obținerii de rezultate bune, cum și pentru alte nevoi. Condiționarea utilizării beneficiului pentru autofinanțare, de îndeplinirea unor indicatori cantitativi și calitativi, va mări interesul pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan.

Din beneficiul peste plan, datorită efortului propriu depus pentru depășirea planului de producție și reducerea prețului de cost, întreprinderile vor putea utiliza o parte pentru mici investiții productive și social-culturale necuprinse în plan, pentru acoperirea creșterilor de mijloace circulante și premierea salariaților, de regulă la sfîrșitul anului după încetarea bilanțului. Premiile se va face pe baza unor criterii stabilite de întreprindere conform cu normativele generale.

Pentru a înlătura situația anormală a beneficiarii de premii și în cazul în care întreprinderea cheltuiește nejustificat fonduri pentru amenzi, despăgubiri și dobinzi penalizatoare la credite din cauza defectiunilor proprii sale activități, se prevede ca asemenea cheltuieli să fie suportate într-o anumită măsură de fondul de premii al întreprinderii și al centralei și, în lipsa acestuia, chiar din fondul de salarii al personalului tehnico-administrativ.

În stimularea materială a personalului întreprinderilor, un rol sporit va avea sistemul de salarizare îndeosebi prin funcția salariului tarifar de încadrare, prin diferențierea pe trepte a salariilor, prin considerarea vechimii neîntrerupte în aceeași întreprindere și prin acordarea de premii la sfîrșitul anului. Aceste elemente de perfecționare sînt menite să determine un interes mai mare pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, ridicarea calificării muncitorilor și reducerea f. c. tuției forței de muncă.

Acordarea premiilor la sfîrșitul anului este de mare însemnătate pentru întărirea cointeresării materiale a întreprinderii în îmbunătățirea tuturor indicatorilor producției. Unitățile sînt stimulate astfel să încheie activitatea unui întreg an cu rezultate conștabile pozitive, să determine premiile pe bază de beneficii în momentul în care producția a fost vîndută, deci recunoscută de societate ca utilă, iar prețul de cost complet a fost definitivat.

(Continuare în pag a 5-a)

(Urmare din pag. a 4-a)

Pînă în anii din urmă, cointeresarea materială s-a aplicat în mod unilateral în multe întreprinderi, numai sub latura stimulării, în timp ce răspunderea materială pentru activitatea desfășurată pentru pagubele pricinuite din vina salariaților, fie că nu a existat, fie că a avut adesea un caracter formal.

Măsurile luate pentru ca întreprinderile să poată face plăți numai în limita fondurilor aprobate, vor determina creșterea răspunderii lor pentru întreaga activitate desfășurată. Ele vor trebui să cumpănească mai bine resursele de care dispun și să-și îndrepte eforturile spre punerea în valoare a resurselor existente în fiecare unitate, deoarece va fi calea principală și la îndemîna lor pentru constituirea fondurilor necesare lărgirii producției proprii și pentru stimularea materială a personalului. Experiența de pînă acum a arătat că dacă întreprinderile nu sînt puse în situația să se gospodărească în limita unor fonduri bine stabilite, ele slăbesc preocuparea pentru creșterea productivității muncii, reducerea prețului de cost, respectarea obligațiilor contractuale, slăbesc controlul asupra aprovizionării cu materii prime și materiale, ceea ce de multe ori a dus la apariția unor stocuri supranormative cu toate consecințele negative asupra activității întreprinderilor.

Pe aceeași linie a întăririi răspunderii în producție se înscriu: punerea în dependență a constituirii fondului de salarii și premii de îndeplinirea planului de producție, de către unitățile cu statut de centrală și întreprinderi; condiționarea plății integrale a salariului tarifar de realizarea integrală a sarcinilor de către fiecare salariat și răspunderea materială pentru pagubele de orice natură pricinuite producției din vina salariatului. Salariații care nu-și îndeplinesc conștiințios sarcinile ce le revin, nu respectă disciplina tehnologică, dau lucrări de calitate necorespunzătoare vor suferi sancțiuni disciplinare după gravitatea abaterii, după mărimea pagubei provocate și funcția deținută de cel vinovat. Sancțiunile vor putea merge pînă la reducerea salariului tarifar de încadrare, prin retrogradare sau chiar desfacerea contractului de muncă. În trecut, sancțiunile materiale pentru abateri sau lipsuri, care provocau pagube, erau suportate de stat. În întreprinderea plătindu-le din fondul statului, din venitul național.

În temeiul noilor reglementări, cel care produce pagube le va suporta personal.

EVIDENȚA ȘI CONTROLUL OPERATIV AL ACTIVITĂȚII ECONOMICE PRIN INTERMEDIUL PIRGHILOR VALORICE

Acest principiu se degajă din funcțiile comensurării cheltuielilor și rezultatului economic în formă bănească și stabilirii dependenței cheltuielilor unităților economice de venituri.

Evidența și controlul permit organelor de conducere ale unităților cu statut de centrală și ale întreprinderilor să prevină și să înlăture la timp eventualele neajunsuri; să asigure o dezvoltare echilibrată să dezvăluie rezervele interne ale dezvoltării, să întărească disciplina de plan și respectarea legalității.

Principalele modalități prin care se realizează controlul activității economice sînt, din partea întreprinderilor, relațiile contractuale, iar din partea sistemului financiar-bancar pirghiile valorice: banii, prețurile, creditul, dobînda.

Cu ajutorul banilor și prețurilor se întocmește evidența cheltuielilor reale de muncă socială și a veniturilor întreprinderii; se calculează anumiți indicatori ai producției și eficienței economice; se urmărește respectarea disciplinei contractuale, aportul unităților productive la venitul național, rambursarea creditelor ș.a.

Organele financiare și de credit exercită controlul prin bani cu prilejul relațiilor contractuale ce intervin între întreprinderi; în cadrul întreprinderilor cu prilejul mișcării fondurilor, prin compararea sub formă bănească a cheltuielilor cu rezultatele activității întreprinderii și subunităților ei.

În sistemul de conducere a activității economice, prețurile stabilite rațional îndeplinesc rolul de instrument economic cu care statul influențează asupra întreprinderilor în sensul ridicării eficienței, al îmbunătățirii calității producției, favorizării reproducerii normale prin compensarea cheltuielilor de producție și asigurarea rentabilității necesare fiecărei întreprinderi.

Extinderea sferei creditului asupra unor lucrări de investiții prevăzute în planul de stat, dar care nu vor mai fi finanțate la buget, pe lângă că va face să crească competența și răspunderea întreprinderilor în folosirea fondurilor, va obliga organele bancare să analizeze eficiența economică a utilizării lor, respectarea termenelor de executare a

lucrărilor și să aplice regim de restricții pe linie de credit, ceea ce va determina o acțiune promptă și mai intensă pentru normalizarea situației întreprinderilor în care acest lucru devine necesar. În folosirea rațională și eficientă a creditelor, un rol activ îl are perceperea dobînzilor și îndeosebi a dobînzilor penalizatoare pentru nerespectarea termenelor de dare în funcțiune și neatingerea parametrilor proiectați. În cazul în care întreprinderile vor trebui să recurgă la credite pentru a-și continua activitatea, din vina unor salariați, dobînzile vor fi suportate de salariații respectivi.

Prima verigă de control este controlul preventiv intern, prin care se verifică eficiența operațiilor economice, oportunitatea cheltuielilor și se asigură respectarea disciplinei de plan.

O formă superioară a controlului economic-financiar este controlul bancar, exercitat, după cum se cunoaște, de către bănci, cu prilejul decontării lor fără număr, eliberării mijloacelor bănești necesare achitării salariilor, premiilor și altor plăți, a vărsămintelor la bugetul de stat a cotelor de beneficii, a cotelor cu amortizare, a impozitului pe circulația mărfurilor. Controlînd încasările, utilizarea creditelor, modul în care unitățile economice își achită obligațiile bănești față de buget și față de furnizori, băncile se edifică asupra îndeplinirii indicatorilor cantitativi și asupra planului de producție și a celui de aprovizionare tehnicomaterială, asupra utilizării resurselor materiale, ritmicității desfacerii, determinînd măsuri operative în cazul în care se semnalează deficiențe în activitatea unităților economice.

UNELE PARTICULARITĂȚI ALE GESTIUNII ECONOMICE ÎN UNITĂȚILE DE PRODUCȚIE DIN AGRICULTURĂ

După cum se cunoaște, structura socială și economică a agriculturii este formată în țara noastră din întreprinderile agricole de stat (I.A.S.), întreprinderile de mecanizare a agriculturii (I.M.A.), cooperativele agricole de producție (C.A.P.), gospodăriile personale ale țăranilor proprietari ai mijloacelor de producție. Primele trei categorii de unități de producție sînt organizate pe baza gestiunii economice proprii.

Relațiile de gestiune economică în agricultură presupun comen-

(Continuare în pag. a 6 a)

(Urmare din pag. a 5-a)

surarea tuturor cheltuielilor, asigurarea înfăptuirii reproducției largite, formarea fondurilor dezvoltării economico-sociale și de consum, restituirea creditelor bancare la termen din mijloacele proprii.

În întreprinderile agricole de stat, gestiunea economică reclamă ridicarea gradului de eficiență în procesul realizării producției: extinderea rolului creditului de scurtă și lungă durată în activitatea economică, creșterea rolului beneficiului în formarea fondurilor fixe și mijloacelor circulante și în stimularea materială a angajaților acestor unități. În ultimii ani, gestiunea economică s-a extins în unitățile agricole de stat și asupra fermelor existente în cadrul lor, cărora le-au fost alocate mijloace de producție și financiare necesare desfășurării activității în mod de sine stătător și dreptul de a administra bunurile cu care sînt dotate. Fermele trebuie să și compenseze cheltuielile din venituri proprii și răspund direct de realizarea sarcinilor de plan. Ansamblul măsurilor luate în ultimii ani pe linia conducerii întreprinderilor agricole de stat și organizării fermelor, vizează creșterea producției acestor unități și rentabilizarea lor.

În întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii, pînă în ultimii ani, din veniturile proprii se acopereau cheltuielile de mijloace circulante, mai puțin cele de amortizare a fondurilor fixe. Pentru a stimula procesul de cooperativizare și a susține consolidarea economico-organizatorică a cooperativelor agricole de producție, amortizarea fondurilor fixe era finanțată de la bugetul statului. Etapa aceasta fiind depășită, s-au luat măsuri de așezare a activității acestor întreprinderi pe baze pur economice.

În cadrul gestiunii economice proprii, acestor unități li s-au dat mai multe drepturi și răspunderi în folosirea mijloacelor materiale și financiare, în relațiile cu cooperativele agricole de producție și cu alte unități.

Pe viitor, cheltuielile acestor unități, inclusiv cele de amortizare, se vor compensa din sumele încasate pentru lucrările executate.

Posibilitatea de a desfășura o activitate rentabilă crește prin lărgirea gamei de lucrări ce le vor putea executa — lucrări mecanizate în câmp, asigurarea exploatarea utilitatelor de irigație, a mijloacelor de transport, introducerea mecanizării în ferme zootehnice, reparații, prestări servicii

Secțiile de mecanizare care funcționează ca nuclee permanente de producție în cadrul cooperativelor agricole, sînt co-interesate economic în producție și veniturile C.A.P. avînd plan propriu de venituri și cheltuieli.

Măsurile menționate sînt menite să permită o mai bună gospodărire a fondurilor aflate la dispoziția I.M.A., odată cu sporirea aportului acestor unități la creșterea producției agricole.

În cooperativele agricole de producție, gestiunea economică se bazează pe folosirea aceluiași legi, economice, ca și în sectorul de stat al economiei socialiste. Numai modul de folosire a legilor economice prezintă unele particularități impuse de caracterul cooperatist al proprietății asupra mijloacelor de producție. Cercul problemelor economice pe care le rezolvă cooperativele agricole de producție de sine stătătoare este mai mare. Ele își stabilesc singure planul de producție și de valorificare a acestuia în concordanță cu condițiile concrete în care își desfășoară activitatea și în cadrul concepției unitare de dezvoltare și modernizare a agriculturii, urmărind sporirea averii obștești, întărirea proprietății socialiste, creșterea continuă a veniturilor membrilor cooperatori. Cooperativele agricole, în măsură mai largă decît întreprinderile agricole de stat, folosesc relațiile marfă-bani în raporturile lor economice cu alte unități și cu statul. Ele desfac o parte a producției pe piața neorganizată la prețuri care se formează sub influența cererii și ofertei înfăptuind gestiunea economică, cooperativele agricole de producție își compensează cheltuielile cu încasări din realizarea producției. Din veniturile proprii își sporesc fondul individual, asigură remunerarea după muncă, plătesc obligațiile către stat.

Pentru creșterea veniturilor cooperativelor și orientarea producției lor spre acele produse de care are nevoie societatea, statul acționează prin birghiile economice, prin sistemul prețurilor, prin credite etc.

Un anumit control al activității C.A.P. efectuează Banca Națională pe calea relațiilor complexe care există între cooperative și bancă. Cooperativele agricole își păstrează toate disponibilitățile bănești la bancă și efectuează cea mai mare parte a plăților și încasărilor prin bancă. Ca urmare, activitatea financiară a C.A.P. este cuprinsă în planul de credit și de casă al băncii. Controlul prin bani exer-

citat de bancă, are rol de îndrumare și utilizare a mijloacelor și de prevenire a eventualelor neajunsuri în acțiivitatea economică.

Începînd din anul 1970, în cooperativele agricole de producție, corespunzător condițiilor specificului activității, se organizează ferme de producție cu gestiune economică internă, zootehnice, legumicole, viticole, pomicole ș.a. Fermele dispun de un teritoriu bine delimitat și atribuit în folosință permanentă: vor avea efective de animale; bază materială necesară desfășurării procesului de producție, iar prin secțiile de mecanizare a agriculturii se vor pune la dispoziție mijloacele necesare mecanizării lucrărilor agricole. Fiecare fermă va avea plan propriu de venituri și cheltuieli, parte componentă a planului cooperativei. Obiectivele de investiții necesare fermei se execută pe baza planului de producție și a celui economic și financiar prin grija consiliului de conducere, care asigură aprovizionarea fermei cu materiale necesare, cu forța de muncă ce va lucra permanent în fermă și va valorifica producția fermei.

Înființarea fermelor în diferite sectoare de producție ale cooperativelor agricole este menită să asigure folosirea cu maximum de eficiență mijloacele și forța de muncă în fiecare cooperativă, creșterea producției și veniturilor cooperativelor, ale cooperativitorilor și aportului agriculturii la dezvoltarea economiei naționale.

*

Pentru aplicarea gestiunii economice în modul în care această metodă socialistă de conducere economică este concepută de partidul nostru, este deopotrivă importantă precizarea teoretică a conținutului ei în continuă dezvoltare, stabilirea și restabilirea echilibrului optim în cadrul relației conducere centralizată-democrație economică, în pas cu schimbarea rapidă a relațiilor din economia națională și pregătirea profesională, politică și ideologică a celor ce muncesc.

Acest din urmă deziderat este impus de amploarea procesului de desfășurare a înzestrării tuturor ramurilor economiei cu instalații și utilități de înaltă tehnicitate, de extinderea automatizării producției de creșterea complexității proceselor economice, cerințelor conducerii științifice a producției și de rolul deosebit pe care îl deținește conștiința socialistă a oamenilor în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

PRINCIPIILE GESTIUNII ECONOMICE (II)

Ca metodă economică de conducere a întreprinderilor, gestiunea economică se bazează pe câteva principii: autonomia economică operativă în organizarea producției și gospodărirea fondurilor; cointerese materială în rezultatele producției; controlul operativ al activității economice prin intermediul pirghiilor valorice.

AUTONOMIA ECONOMICA OPERATIVĂ ÎN ORGANIZAREA PRODUCȚIEI ȘI GOSPODĂRIEA FONDURILOR

Este una din condițiile economice necesare pentru activitatea unităților economice pe bază de gestiune economică proprie. Autonomia economică operativă își are izvorul în specificul relațiilor de producție socialiste, în modul de funcționare al mijloacelor de producție ce aparțin întregului popor, în cadrul unor circuite de producție relativ independente. Autonomia circuitelor de producție constituie substratul autonomiei economice. Ea apare datorită faptului că întregul fond de mijloace de producție la care ne referim, funcționează în cadrul unităților cu statut de centrală și al întreprinderilor înzestrate și dotate de stat care produc bunuri materiale, execută lucrări, prestează servicii.

Autonomizarea fondurilor de producție ale unităților economice de stat, prin existența și funcționarea acestora în cadrul unor unități distincte este atestată prin calitatea de persoană juridică ce se acordă acestor unități. Totodată, apartenența lor în continuarea la fondul unic al proprietății de stat rămâne asigurată prin faptul că așa cum se precizează și în legea cu privire la organizarea și conducerea unităților economice de stat, aceste unități nu pot pe nici o cale să înstrăineze, să pună sub ipotecă sau să gâzească fondurile fixe cu care au fost înzestrate, de asemenea nu pot fi urmărite pentru nici un fel de cerințe mijloacele lor circulante, cu excepția celor bănești.

Starea de autonomie a fondurilor unităților economice de stat determină și individualizarea cheltuielilor de producție ale unităților respective în raport cu cheltuielile sociale de producție. O parte a cheltuielilor pentru mijloace de producție, cele ocazionate de plata salariilor etc. sînt cheltuieli proprii, deosebite de ansamblul cheltuielilor sociale de producție

Odată cu autonomizarea fondurilor, cu individualizarea cheltuielilor, se separă și veniturile rezultate din activitatea proprie atît de veniturile altor unități economice, cît și de veniturile generale ale societății. Din încasările proprii, unitățile cu statut de centrală și întreprinderile cu gestiune economică proprie, trebuie să-și recupereze integral cheltuielile făcute și să obțină venit net. În condițiile economiei socialiste planificate, venitul net al unităților economice este cu atît mai mare cu cît cheltuielile individuale pentru producerea mărfii sînt mai mici decît cele planificate.

Așadar, autonomia economică-operativă a unităților economice se exprimă în dreptul ce-l au aceste unități în cadrul legilor și normativelor de stat de a organiza producția, desfacerea produselor și activitatea financiară; de a manifesta largă inițiativă în descoperirea și valorificarea rezervelor interne, în folosirea rațională a tuturor fondurilor de care dispun; de a recruta forța de muncă necesară; de a avea cont propriu la bancă; de a contracta credite, de a ține evidență contabilă; de a încheia un bilanț propriu.

Acest cadru al autonomiei unităților cu statut de centrală se extinde în baza directivelor aprobate de Conferința Națională a partidului din 1967 și Congresul al X-lea. Unitățile cu statut de centrală sînt titluare de plan vor dispune în drepturi de execuție, recepționare a lucrărilor și punere în funcțiune a investițiilor. Ele vor răspunde în exclusivitate de lucrările de dezvoltare și modernizare prevăzute în plan; vor avea dreptul de a aproba achiziționarea de utilaje și obiective de inventar din categoria fondurilor fixe, care sînt cuprinse global în planul de investiții și nu figurează într-un deviz general; de elaborarea amănunțită a planului de aprovizionare cu materiale în strînsă coordonare cu planul de producție și cel de investiții; de a elabora planul anual și de pers-

pectivă; de a aplica măsuri pentru executarea ritmică și integrală a sarcinilor planificate; de a elabora și introduce măsurile pentru organizarea științifică a producției.

Pe aceeași linie se înscrie extinderea dreptului întreprinderilor de a intra în relații economice cu diferite alte unități și organizații economice din țară și străinătate, pentru executarea unor lucrări; aprovizionarea cu materii prime; realizarea cooperării în producție și desfacerea produselor.

În limitele competențelor stabilite de centrală unele întreprinderi din cadrul lor vor putea încheia contracte cu antreprenorii, furnizorii și clienții, vor urmări îndeplinirea obligațiilor reciproce prevăzute în contracte și asigurarea livrării produselor potrivit contractelor încheiate. Dispunînd de dreptul de a intra în relații economice cu alte unități, întreprinderile își asumă și obligația de a respecta disciplina contractuală, adică totalitatea prevederilor din contracte, cu privire la calitate, cantitate, prețuri, modalități de plată, garanții, termene de livrare, condiții de recepționare, expediție, ambalaj etc.

Renunțîndu-se la sistemul lucrării la buget a tuturor veniturilor și a finanțării de la buget a tuturor cheltuielilor, s-a lărgit autonomia unităților economice și în domeniul financiar.

Faptul că întreprinderile economice vor primi de la buget nu mai dotarea inițială — la înființare —, că se va prelua la buget numai o cotă mică din beneficii și nu se vor mai acoperi practic, de la buget, pierderile din activitatea productivă, ca și posibilitatea de a efectua unele lucrări de investiții cu caracter productiv social-cultural și pentru premiarea salariaților, va stimula colectivele întreprinderilor să mobilizeze mai intens rezervele interne de creștere a producției și productivității muncii, de reducere a pretului de cost și

Prof. univ. ing. dr.
MIRON BĂLĂ

(Continuare în pag. a 4 a).

Unele probleme ale activizării elevilor în condițiile folosirii televiziunii școlare integrate

Cercetările au demonstrat că o lecție cu televiziune școlară integrată devine eficientă numai atunci când este orientată spre activizarea elevilor. Acest fapt presupune mobilizarea resurselor

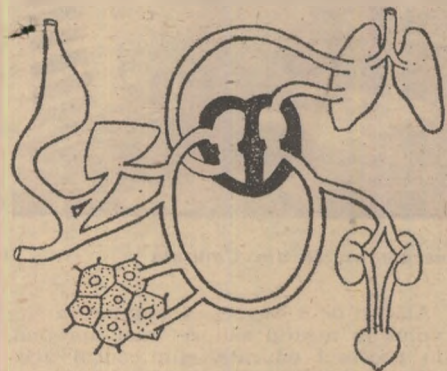

Figura 1

creatoare a fiecărui elev, pentru a participa activ chiar și la elaborarea cunoștințelor care urmează a fi însușite, a capacităților proiectate a fi reținute. În lumina acestei necesități, emisiunea de TV școlară integrată constituie numai o mică parte din procesul angajării elevilor în activități reale, activități în care elevul este mobilizat pentru rezolvarea problemelor în care se simte implicat. De aceea, în etapa telelecției ce precede transmiterea emisiunii o importanță esențială o are crearea, prin activitatea comună a elevilor și profesorului, de situații de problematizare, prin care să se dobândească o motivație intrinsecă a procesului de învățare a elevilor, în conținutul cărora să se realizeze conștientizarea scopului învățării. În prezența unei situații de problematizare, emisiunea poate fi așteptată ca un punct de sprijin în oferirea răspunsului la o problemă, la o tensiune cognitivă ce s-a născut în clasă. O situație de problematizare, presupune crearea unei situații complicate între datele pe care le solicită rezolvarea problemei și achizițiile elevilor nu într-un totu satisfăcătoare. De aceea, lecția care urmărește trezirea interesului și curiozității elevilor prin crearea situațiilor-problemă trebuie să reprezinte un sistem funcțional bazat atât pe cunoștințele anterioare ale elevilor cât și pe o largă orientare a acestora în lumea inconjurătoare, pe conștientizarea va-

Figura 2

lorii și aplicației științifice a situațiilor curente de viață. Emisiunile de televiziune oferă, în virtutea criteriilor care stau la baza lor, numai procese și fenomene cu care elevii nu pot luat contact în clasă sau în natura inconjurătoare, sau mecanismul intim al producerii proceselor și fenomenelor pe care profesorul nu-l poate prezenta altfel.

Crearea interesului pentru aceste fenomene și mecanisme, în cele mai multe cazuri, se poate realiza numai pornind de la observațiile curente ale elevilor. De exemplu, ciclul de lecții privind mișcările Pământului poate mobiliza observațiile în natură ale elevilor care conduc la întrebări de tipul: De ce Soarele răsare în alt punct, în anotimpuri diferite? De ce la amiază, în diferite anotimpuri, Soarele se află în alt punct? Emisiunea de televiziune va oferi o parte din explicațiile științifice ale acestor fenomene.

Aportul emisiunii se va integra organic în sistemul de achiziții al elevilor

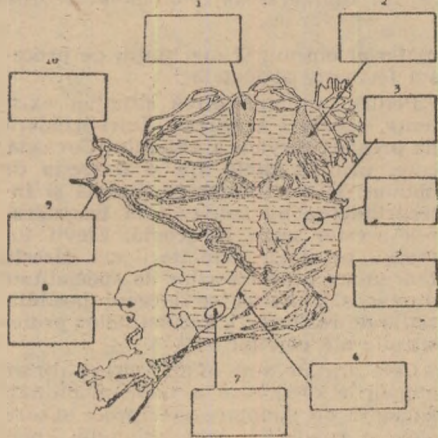

Figura 3

lor numai în condițiile în care, după emisiune, profesorul va activa procesul lor de gândire pe marginea problemelor emisiunii. Profesorul va stimula și obișnuie elevii să formuleze cât mai multe întrebări privind emisiunea, să ofere cât mai multe soluții, variante de răspunsuri la problemele ridicate. Pentru aceasta profesorul trebuie să fie con-

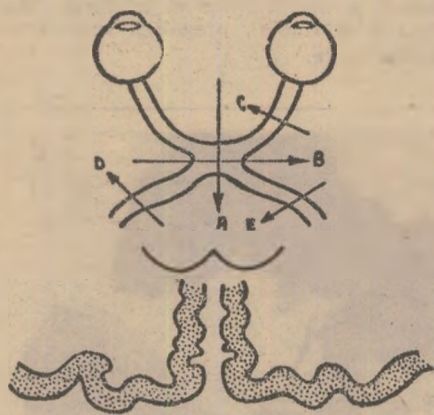

Figura 4

vins că răspunsurile greșite ale elevilor nu sînt mai puțin importante, din punct de vedere metodologic, decît cele corecte. Demersul didactic nu trebuie să se limiteze la înlocuirea răspunsului încorect dat de un elev cu răspunsul corect al altui elev, sau cu precizarea profesorului. Răspunsurile incorecte pot fi prilejul unui demers deosebit de fructuos care, pornind de la evaluarea disfuncțiilor gândirii elevilor, să le elimine, fortificînd și dezvoltînd, în același timp, procesele gândirii. Elevul trebuie condus să găsească el însuși răspunsul corect. Nu este indicat ca profesorul să formuleze o judecată asupra comportamentului clasei fără să se refere la cauzele și consecințele ei. Din contră, este util să depisteze întrebă-

ri și răspunsurile originale pe marginea problemelor lecției sau emisiunii de TVȘ, antrenînd cît mai mulți elevi în aprecierea lor. Prin activitatea or-

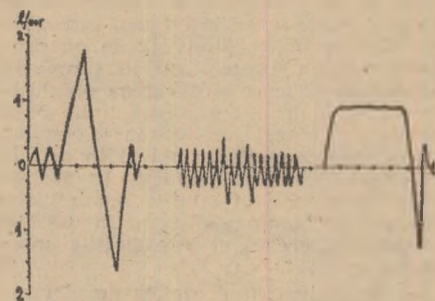

Figura 5

ganizată după vizionarea emisiunii, profesorul urmează să verifice în permanență, prin conexiune inversă, atât corectitudinea celor înțelese cît și măsura în care achizițiile elevilor se structurează într-o ordine, într-o sinteză ba-

nr.	nume	data	nota
1			
2			
3			
4			

Figura 6

zată pe achiziții esențiale și pe conștientizarea scopului învățării.

În această perioadă a telelecției un rol deosebit revine activizării prin excitații realizate cu ajutorul probelor speciale sau al modelelor nune.

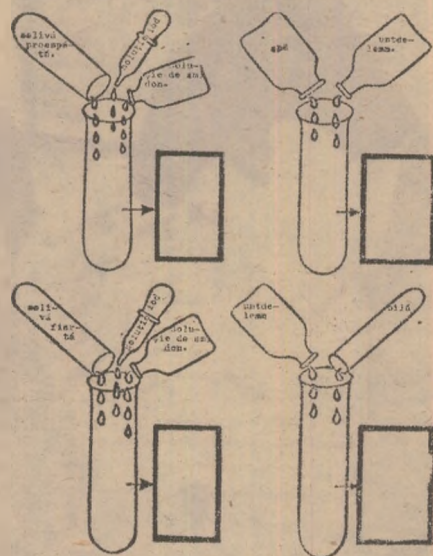

Figura 7

Elaborate pentru a contribui la realizarea obiectivelor educationale de către toți elevii parțianți, asemenea modele se folosesc individual, fiind multiplicabile sau tipărite special.

Recomandăm în continuare exemple de modele elaborate și experimentate

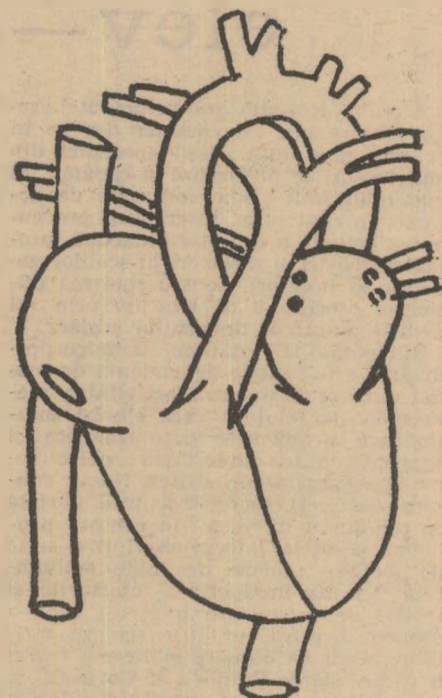

Figura 8

de cercetătorii Institutului de științe pedagogice pentru telelecțiile desfășurate în licee. În raport cu obiectivele pe care le sprîtină aceste modele distingem:

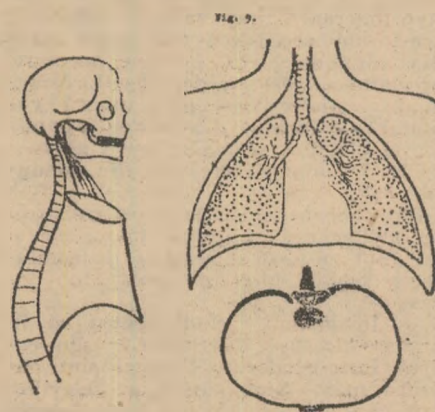

Figura 9

1. Modele pentru formarea capacității de a corela fapte diverse din domeniul aceeași științe.

Exemplu: Fig. 1. Stabilitatea de către elevi a legăturii funcționale dintre diferitele aparate ce realizează nutriția organului.

— Fig. 2. Posibilitatea corelării dintre rețeaua morfologică, aspectele geografice, economice, plasarea pe hartă etc.

— Fig. 3. Aceleași aspecte de corelații în cadrul Delta Dunării.

2. Modele pentru formarea capacității de sinteză a unității dintre structură și funcție.

Exemplu: — Fig. 4. Exerciții de apreciere a tulburărilor funcționale ce apar ca o consecință a modificării structurilor.

3. Modele pentru formarea capacității de a obține observații științifice prin activități independente.

Exemplu: Fig. 5. Precizarea informațiilor obținute prin analiza unui grafic realizat de un aparat înregistrator (fiziologic).

Fig. 6. Exerciții de descoperire a unor relații chimice, prin rezolvări de tipul: $X + R = P + Y$

Fig. 7. Precizarea informațiilor obținute în urma unor reacții chimice (bi-chimice).

4. Modele pentru formarea capacității de a demonstra mecanismul intern al diferitelor procese funcționale.

Exemplu: Fig. 8. Exerciții de precizare pentru funcțiile unui organ.

Fig. 9. Exerciții de precizare a unei funcții observabile cu ajutorul schemei funcționale.

Ținînd seama că varietatea acestor modele poate fi deosebit de mare, elaborarea lor reprezintă un larg domeniu de manifestare pentru funcția creatoare a profesorului.

Material întocmit de
dr. AL. GHEORGHIU și V. CRUTU
Institutul de cercetări pedagogice

Reciprocitatea elev — atelier

Atenția acordată problemei atelierelor școlare are un caracter din ce în ce mai pronunțat. Pașii sporadici din anii trecuți se precizează și capătă tot mai mult linii bine conturate de acțiune. În rînd cu ei, înscrim și preocuparea actuală a cadrelor didactice (profesori-maștri și directori ai școlilor generale și liceelor), pentru sporirea eficienței procesului de educare prin și pentru muncă a tineretului școlar.

Eficiența activităților tehnico-productive este funcție dependentă de modul cum se desfășoară activitatea atelierelor, de felul în care ele își soluționează problemele organizatorice și conceptuale (de precizarea obiectivelor și scopurilor urmărite). Ne-au convins de acest lucru discuțiile purtate cu cei direct interesați în această problemă, vizitele întreprinse într-o serie de ateliere școlare destinate activităților tehnico-productive, eforturile și modul de organizare în acest sens a muncii. Printre unitățile școlare vizitate recent se numără și liceele teoretice din Slănic-Prahova și Covasna.

Liceul teoretic al orașului Slănic-Prahova este patronat și ajutat oficial de Întreprinderea salină din Slănic. El este însă și în atenția Întreprinderii mecanice din Ploeni. De Întreprinderea Ploeni, elevii și profesorii slăniceni sînt legați foarte strîns și afectiv (majoritatea părinților elevilor lucrează nu la Întreprinderea de la Slănic, ci de la Ploeni).

Cu ceea ce s-a primit din partea celor două unități, în liceu s-a construit și dat în folosință un atelier de lăcătușărie-strungărie. El este dotat cu minimumul de aparate necesare și se întinde pe o suprafață de 100 mp. Întreprinderea Slănic-Prahova a oferit în acest scop școlii cea mai mare parte din mîna de lucru, uneltele necesare, orecum și 7000 kg de ciment. Adăugînd și ajutorul — prin muncă voluntară — primit din partea părinților și elevilor, școala a reușit să realizeze însemnate economii din fondurile sale.

Rațiunile pentru care a fost construit un atelier de lăcătușărie-strungărie și nu altul ne-au fost relevate de conducerea școlii (director prof. Ion Ionescu):

— În primul rînd, pentru că în bransa lăcătușărie-strungărie din cadrul Întreprinderii Ploeni sînt cuprinși majoritatea părinților elevilor, fapt care a înlesnit și mai mult dotarea atelierului. În plus, calificîndu-se în meseriile amintite, elevii continuă un drum bine bătut, cunoscut și îndrăgit de familiile lor.

— Însușirea în bune condiții a acestor meserii este asigurată și de asistența efectivă pe care comitetul de părinți a hotărît s-o dea elevilor în timpul orelor de activitate tehnico-productivă. Profesorul-maștru, întîmpinînd dificultăți în urmărirea cu bune rezultate a modului de desfășurare a activității fiecărui elev (dificultăți traduse în aceea că nu reușește să urmărească

dacă toți elevii și-au însușit operațiile implicate de meserie), s-a hotărît ca o echipă alcătuită din 3-4 părinți, cunoscători ai meseriei, să participe activ, prin rotație, la desfășurarea orelor, urmărind și îndrumînd modul de lucru al elevilor.

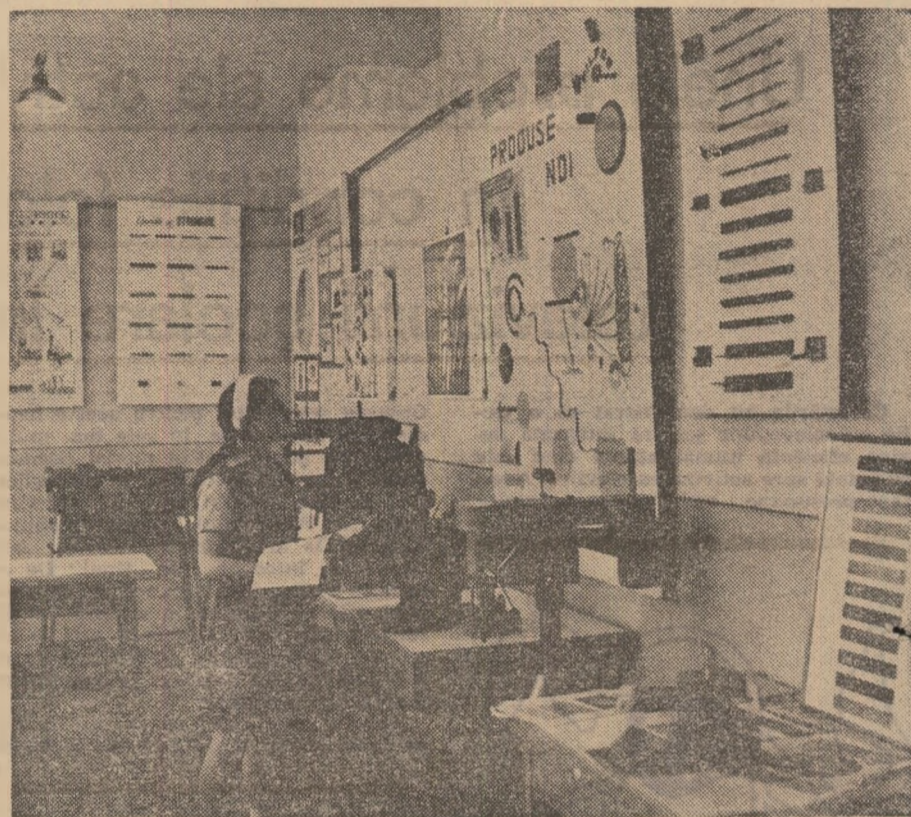
— Opțiunea pentru lăcătușărie-strungărie a venit și din partea elevilor care se orientează tot mai mult către facultăți și școli tehnice de profil mecanic. Din totalul de 42 de elevi cîți au terminat școala în anul trecut, 22 au intrat la facultăți politehnice, iar 11 la școli tehnice.

O altă acțiune concretă, avînd la bază obiective formativ-educative asemănătoare, o constituie și preocuparea activă de transformare a atelierului de țimplărie, de la același liceu, într-unul de electrotehnică. Motivul: de un profesor-maștru specializat în țimplărie școala nu dispune și de aceea operațiile se învățau într-o formă mult prea meșteșugărească, nefolositoare elevilor în orientarea profesională și în activitatea lor practică cotidiană. În același timp, la nivelul la care se putea lucra în atelier ele nu le solicitau în destulă măsură interesul și capacitățile intelectuale.

— În cadrul unui atelier de electrotehnică există mari posibilități de aplicare practică a cunoștințelor de fizică, chimie și matematică însușite în formă teoretică.

— Într-un atelier de electrotehnică, fetele din liceu pot să-și însușească meseria de bobinator, meserie atît de solicitată în Întreprinderea Ploeni.

Orientări asemănătoare am întîlnit și la Liceul teoretic din Covasna. Întreprinderea lui patronatoare este Fabrica de mobilă din Tîrgul Secuiesc. Cu mașinile și deșeurile de țimplărie primite, liceul și-a dotat un atelier care, prin profilul său, se aliniază la necesitățile economice locale (ocupația de bază a locuitorilor din această zonă geografică este marcată, în principal, de prelucrarea lemnului). Inspectoratul școlar înlesnește primirea de comenzi în vederea desfacerii produselor obținute. Solicitanții sînt unitățile școlare județene și magazinul din Tîrgul Secuiesc. Atelierul este bine amenajat, cererile sînt mai mari decît ofertele, veniturile materiale frumoase. Cu toate acestea atelierul prezintă o serie de inconveniente din punct de vedere al rezultatelor instructiv-educative. Astfel, după cum ne-a informat prof. Traian Teacă, directorul adjunct al liceului: 1) preferințele, inclinațiile, tendințele launtrice ale elevilor în orientarea lor către o profesiune sau alta nu pot fi luate în considerație decît într-o foarte mică măsură; 2) la terminarea celor 12 clase, foarte puțini elevi reușesc să cunoască majoritatea operațiilor incluse în monografia de „țimplar-mobilă”; 3) producția obținută nu devine instrument al educației prin și pentru muncă al elevilor pentru că accentul este pus mai ales pe produsul

In cabinetul de tehnologie al Școlii generale nr. 56 din Capitală

material obținut și mai puțin pe procesul formativ al elevilor.

Pentru îmbunătățirea situației existente, școala s-a adresat Întreprinderii de prestări servicii a județului Covasna, care, printre altele are și o secție de bobinaj și electrotehnică. Școala și Întreprinderea au convenit la transferarea acestei secții în școală. Elevii lucrează pe lingă muncitori sub directa îndrumare a profesorilor de specialitate din școală. Astfel se lărgesc posibilitățile de realizare a dezideratelor profesionale ale elevilor.

Cele arătate sînt numai cîteva dintre eforturile de găsire a unor modalități eficiente de adaptare reciprocă dintre elev și condițiile, instrumentele, metodele oferite de mediu, toate interacționînd în orele de activitate tehnico-productivă, în momentele predării-învățării, într-o formă sui-generis. Este evidentă întoarcerea întregului personal de specialitate „cu fața”, în același timp, către elementele cu care educă în cadrul a.t.p. dar și către cele pe care doresc să le educe. În subsidiar, este vorba atît de adaptarea elevului la condițiile existente, cît și invers, a condițiilor existente la elev. Se vede că adaptarea presupune modelarea elevului la condițiile educaționale existente, presupune modelarea comportamentului său prin direcționarea, în parte, a convingerilor, aspirațiilor lui aptitudinale și atitudinale pe un făgaș ale căruia coordonate poartă amprenta nivelului de dezvoltare a celei mai apropiate zone geografice (așa-zisă patronatoare), a necesităților ei în forță de muncă la finele pregătirii școlare și profesionale.

Alături de o asemenea adaptare a elevului la mediul său cel mai apropiat, în procesul educativ din cadrul activității tehnico-productive, la fel de importantă, pentru asigurarea unui echilibru funcțional, este și adaptarea, prin sensibilizarea de un specific anume, a tuturor condițiilor încadrate în mediul în care educăm. Căci elevul este nu numai „mînă și cap”, dar în același timp „ființă și inimă”; el și-a format anumite ideaturi profesionale, are preferințe, dorințe, inclinații proprii numai lui, și-a propus spre rezolvare scopuri apropiate și de perspectivă.

În cea mai mare parte, elevul încearcă să și le satisfacă prin activitatea dominantă pe care o desfășoară (activitatea de învățare și implicit activitatea tehnico-productivă). Deci adaptarea condițiilor sociale, în cazul nostru, este dată tocmai de luarea în considerație, pe parcursul procesului de muncă — învățare a elementelor ce vin dinspre elev, ca rezultat al potențelor sale afective, cognitive, raționale și chiar fizice și fiziologice. Surprinderea dintr-un singur unghi de vedere a trebuințelor individuale ale elevilor, cît și a trebuințelor sociale, consumarea lor simultană (în cazul nostru, prin activitățile tehnico-productive), prin procedee dintre cele mai adecvate, cîdem că este bine să stea în atenția fiecărei unități școlare. Este un mod ce permite adaptarea reciprocă propriuzisă a elevilor la ambianța socială și a ambianței sociale la elev.

MARIA NEAGOE

cercetător
Institutul de cercetări pedagogice

Adrese utile

• Liceul nr. 1 din Sfîntul Gheorghe (str. Școlii nr. 1), reconstrucționează, prin atelierul său de electrotehnică, aparate electrice de măsură (voltmetre, ampermetre, ohmetre, galvanometre etc.), produce dulapuri cu schelet metalic pentru laboratoare, cabinete și ateliere școlare.

• Atelierul de ceramică al Școlii generale nr. 40, din București (str. Peris nr. 27) pune în vânzare servicii de cafea, lapic, apă, vin, țuică, vase decorative, vase etc., la prețuri convenabile. Doritorii se vor adresa conducerei școlii.

• Se pot obține la comandă, prin direcțiunea Liceului de cultură generală din Slănic-Prahova următoarele produse, efectuate cu elevii în cadrul activităților tehnico-productive: jardiniere de diferite tipuri și mărimi, etajere și măsuțe de hol din fier forjat, culere cu oglindă, culere simple, veioze, fețe de masă, șervetele diverse articole de broderie.

• Liceul „D. Cantemir” din București (str. Tanari nr. 52) primește comenzi pentru mobilier (mese, scaune, taburele, dulăpioare), îmbrăcăminte pentru copii, lenjerie de pat etc.

In atelierul de lăcătușărie

Foto: prof. IOAN GHETIU, Iași

Realizări

• Școala generală nr. 42 din București pregătește o serie de produse de utilitate: felinare electrice, veioze, lampadare, mese tip artizanat pentru televizoare etc., cu care se va prezenta la deschiderea „Magazinului învățămîntului” organizat pe Capitală.

• Folosindu-se de același spațiu, de aceleași utilaje și de aceeași profesori-maștri, școlile generale nr. 6, 7 și 8 din Capitală, desfășoară activitățile tehnico-productive în atelierele interșcolare amenajate pe profesii de lăcătușărie, strungărie, țimplărie, gospodărie și menaj. Atelierele sînt plasate în incinta Școlii generale nr. 6. Toate aceste școli sînt patronate de Unitatea de utilaj tipografic — Școala. Inițiative de organizare a unor ateliere interșcolare se pot întîlni și în orasul Sfîntul Gheorghe.

• Liceul „C.A. Răzești”, patronat de Întreprinderea „Electronica” construiește aparate de radio cu transistori, a căror desfaceră va avea loc în curînd, cu prilejul deschiderii „Magazinului învățămîntului” din Capitală.

Chibzuind matur și responsabil

În organizațiile sindicale din școli, activitatea din ultimele săptămâni s-a aflat sub semnul unei intense dezbateri asupra modului în care și-au îndeplinit mandatul cei aleși, pentru ca prin pregătirea, munca și pasiunea lor să sporească contribuția sindicatelor la bunul mers al unităților de învățământ. Efectiv, în timpul corp didactic, precum și ceilalți salariați din grădinițe, școli generale și licee au participat la adunările pentru prezentarea dării de seamă și alegeri, având creată posibilitatea de a-și exprima opinia în legătură cu treburile colectivului și ale instituției, de a reliefa elementele caracteristice în stilul și metodele de muncă ale organelor alese, de a aprecia rezultatele și stadiul de constituire a unei experiențe în raport cu locul specific al organizației și de a evalua contribuția la realizarea obiectivelor, precum și sarcinile de viitor. Într-un cuvânt, cele câteva mii de grupe și secții sindicale au îndeplinit funcția unor autentice tribune, dar și a unor adevărate laboratoare de analiză pertinentă, rodnică și necesară în ampla activitate ce se desfășoară în școli pentru aplicarea programului partidului de perfecționare și modernizare a învățământului.

Începând cu aceste zile și în tot cursul lunii noiembrie vor avea loc adunările generale sau conferințele, la nivelul sindicatelor, etapă calitativ superioară, care implică noi și importante măsuri și eforturi din partea activului sindical.

Se impune atenției, în primul rând, pregătirea documentelor: darea de seamă și proiectul de hotărâre, raportul comisiei de cenzori, execuția bugetară și proiectul de buget. Este momentul când comitetul sindicatului, în întregul său, comisiile acestuia, comisia de cenzori și alți membri ai organizației sînt chemați să chibzuiască, matur și responsabil, pe de o parte, cum să valorifice cele rezultate din dezbaterile în grupe și secții, iar pe de altă parte, cum să proiecteze activitatea în perspectivă. Referitor la primul aspect, darea de seamă a comitetului va câștiga mult în valoare, nu atât prin enumerarea problemelor, prin inventarierea acestora (aceasta este o chestiune de evidență), cât prin prezentarea a ceea ce a făcut actualul comitet privind soluționarea lor și ce urmează să facă și prin cine, la ce termene.

În ce privește al doilea aspect, este necesar să se realizeze o deplină

concordanță între proiectul de dezvoltare a activității și proiectul de buget, precum și între acestea, structura organizatorică și stilul de muncă propus pentru grupe, secții și sindicat.

Este recomandat, de asemenea, să se realizeze o relație între darea de seamă și celelalte materiale înscrise pe ordinea de zi și hotărârea conferinței precedente, să se facă referiri la modul în care activitatea sindicatului s-a încadrat în prevederile statutului acestuia.

Se impune, în al doilea rând, atenție și preocuparea pentru pregătirea tuturor condițiilor pentru desfășurarea adunării generale sau conferinței: fixarea unei zile și ore convenabile pentru a asigura o bună participare, având în vedere că are loc în afara orelor de program și dispersarea teritorială, mai ales în mediul rural; stabilirea unei săli corespunzătoare scopului; pregătirea propunerilor pentru prezidiu, pentru comisiile de lucru — secretariat, proiect de hotărâre, iar la conferință, comisia de validare etc.

Adunările generale și conferințele sindicale se convoacă cu cel puțin 10 zile înainte, iar ordinea de zi va trebui anunțată tuturor celor interesați. La aceste adunări se recomandă sindicatelor să invite reprezentanți ai organelor de stat, în municipii ai inspectoratelor școlare, caselor corpului didactic, ai organizațiilor U.T.C., de pionieri, ai întreprinderilor care patronază unități de învățământ etc. Date fiind nenumăratele activități implicate de pregătirea adunărilor generale sau conferințelor sindicale este necesară o maximă mobilizare a întregului activ sindical, pe baza unui plan amănunțit, președintele ocupându-se de coordonarea și urmărirea fiecărei sarcini în timp și condiții calitative optime.

În pregătirea adunărilor, comitetul sindicatului trebuie să pornească de la ideea că nimic nu este secundar și să ia toate măsurile care conferă acestui cadru organizat de exercitare a drepturilor și îndatoririlor membrilor de sindicat rolul de catalizator al gândirii și acțiunii convergente pentru a mobiliza întregul potențial de care dispune școala la aplicarea documentelor Plenarei C.C. al P.C.R. din iunie 1973.

Prof. ELENA COJAN
secretar al Comitetului Uniunii
Sindicatelor din învățământ, știință
și cultură

În centrul dezbaterilor: calitatea învățământului

Ceea ce a caracterizat adunarea generală de darea de seamă și alegere a noului grup sindical la Școala generală nr. 2 din Tulcea a fost hotărârea fermă a colectivului didactic de a înfăptui cu toată responsabilitatea sarcinile desprinse din Hotărârea Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c. privind dezvoltarea și perfecționarea învățământului românesc.

Ați darea de seamă prezentată de învățătoarea **Anisia Lupu**, organizatoarea grupei sindicale, cit și discuțiile purtate în adunare au analizat într-un spirit de exigență și au stabilit măsuri menite să contribuie la modernizarea învățământului, a metodelor de predare, la pregătirea temeinică a elevilor pentru muncă și viață, la formarea lor ca cetățeni de nădejde ai patriei noastre socialiste. Au fost evidențiate în darea de seamă și în cadrul discuțiilor un număr de cadre didactice, învățători și profesori ca, de pildă, **Maria Solca**, **Constantin Petcu**, **Maria Ifrim**, **Ileana Săvulescu**, **Radu Vergu**, **Viorica Stan**, care, datorită lecțiilor de bună calitate și consultațiilor predate elevilor, au reușit, fără să facă rabat exigenței, să ridice procentul de promovabilitate pe școală la aproape 88% în anul precedent.

Școala generală nr. 2 din Tulcea se situează printre școlile fruntașe din municipiu și județ și prin numărul mare de absolvenți ai claselor a VIII-a care în anul școlar trecut au reușit la exa-

menul de admitere în licee de specialitate, în licee de cultură generală și școli profesionale: 81 din 90 de candidați.

Rezultate pozitive au fost obținute și în ceea ce privește educația comunistă a elevilor, activitatea cultural-artistică și sportivă. Biroul grupei sindicale, în strînsă colaborare cu conducerea școlii — director **Nicolae Ivan** — sub conducerea organizației de partid, a mobilizat colectivul didactic la înfăptuirea obligațiilor profesionale și obștești, a vegheat la o judicioasă repartizare a sarcinilor și s-a străduit să mențină și să dezvolte un climat creator, de muncă responsabilă în școală.

În discuții, s-a cerut ca în viitor să se țină cu regularitate adunările trimestriale ale grupei sindicale, să se pună în dezbaterile colectivului probleme de interes general cum ar fi de exemplu cele referitoare la modul cum se ocupă cadrele didactice de cultivarea la elevi a dragostei față de munca productivă, la modul cum se realizează în școală de către fiecare învățător și profesor orientarea școlară și profesională a elevilor, să se dezbate, într-o adunare, modul cum se îndeplinesc obligațiile ce revin cadrelor didactice în calitate de profesor de serviciu pe școală, domenii în care, în prezent, mai sînt încă neajunsuri.

S-a făcut propuneri ca biroul grupei sindicale să aibă în atenție, mai mult, cerințele spirituale și condițiile de muncă și viață ale cadrelor didactice, să

Prof. Dobrița și Radu Vergu de la Școala generală nr. 2 din Tulcea întreabă: Ce trebuie să cuprindă dările de seamă și proiectele de hotărâri ale conferințelor sindicale?

Răspuns: Reușita conferințelor de dări de seamă și alegeri la sindicatele din învățământ — ca de altfel și la celelalte sindicate — depinde în cea mai mare măsură de modul în care comitetul sindicatului respectiv reușește să pregătească, să conceapă și să prezinte conferinței documentele indicate prin instrucțiunile Consiliului Central al U.G.S.R.

Dintre acestea m-aș referi la două, care mi se par de o importanță hotărâtoare: darea de seamă și proiectul de hotărâre. Referitor la darea de seamă subliniez ideea că de modul cum a reușit comitetul sindicatului să pregătească materialul, să-l selecționeze, să-l sistematizeze și să-l prezinte, depinde dacă ea reușește să fie un document de analiză exigentă privind activitatea birourilor grupelor sindicale, a comitetului, pe perioada expirată, dar în același timp să constituie și un document orientativ pentru activitatea de viitor a noului organ ales.

În această ordine de idei mi-aș permite să prezint unele probleme de care comitetul sindicatului nostru ține seama în întocmirea dării de seamă. În primul rând, darea de seamă trebuie să emane — ca o materializare a aplicării principiului muncii colective în întreaga activitate sindicală — de la un colectiv format din cei mai capabili membri ai comitetului, ai comisiilor pe probleme sau alți membri din activul sindical. Ea nu trebuie concepută ca o însumare a unui material informativ cules din dările de seamă prezentate în adunările grupelor sindicale, ci darea de seamă trebuie să oglindescă analiza exigentă a activității desfășurate de birourile grupelor sindicale — analiză pe care comitetul o organizează pramergător adunărilor generale de dări de seamă și alegeri la grupe — prilej în care membrii comitetului informează despre activitatea grupelor de care au răspuns —, iar comitetul formulează aprecieri ce se vor transmite în adunările grupelor.

Pentru ca darea de seamă să nu fie un referat, un material care s-ar putea foarte bine prezenta într-un consiliu profesoral, în ședința unui cerc pedagogic, problemele care se analizează trebuie selectate cu grijă și prezentate prin prisma activității specifice organizației sindicale, a aportului adus de birourile grupelor, de comitet la rezolvarea lor. De pildă, din multitudinea aspectelor activității profesionale, în

darea de seamă se vor analiza cele mai actuale probleme reieșite din documentele Plenarei Comitetului Central al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 privind dezvoltarea și perfecționarea învățământului și pentru rezolvarea cărora organele sindicale trebuie să analizeze ce au întreprins, dar mai ales să dezbată, în conferință, ce măsuri se impun privind generalizarea învățământului de 10 ani, perfecționarea conținutului și metodelor în învățământul preșcolar, general și liceal; preocuparea organelor sindicale pentru continuarea informării, documentare și perfecționare a cadrelor didactice, a maistrilor-instrucători.

Un capitol special din darea de seamă va analiza contribuția organelor sindicale din școli la amenajarea, dotarea cabinetelor, laboratoarelor și atelierelor, precum și la organizarea și desfășurarea practicii în producție a elevilor; legătura organelor sindicale din școli, a comitetului sindicatului cu sindicatele din întreprinderi, în scopul perfecționării patronării școlilor de către unitățile productive. Am insistat mai mult la această parte din darea de seamă, deoarece aici există tendința de a se confunda materialul cu un referat de consiliu profesoral. Aș mai adăuga că nu este suficient să se selecteze problemele ci este necesar un mod specific de abordare, acel al activității sindicale, adică pe deoparte trebuie analizate acțiunile prin care organele sindicale au sprijinit conducerile școlilor, inspectoratul școlar. Casa corpului didactic, dar în același timp, evidentiate și activitățile proprii organizate la nivelul grupelor sau al comitetului.

Darea de seamă trebuie să trateze în măsură egală și problemele sociale privind condițiile de muncă și de viață ale salariaților din învățământ, să analizeze activitatea politico-educativă desfășurată pentru educarea salariaților; creșterea conștiinței profesionale, a disciplinei în muncă.

Un accent deosebit, în materialul prezentat, trebuie pus pe viața de organizație, pe stilul și metodele de muncă ale activului sindical, aceasta asigurând dării de seamă caracterul de document orientativ pentru organele nou alese.

Desigur acestea sînt niște opinii, ce nu pot fi socotite rețete în întocmirea dărilor de seamă, care trebuie să oglindescă activitatea vie, concretă, desfășurată de fiecare comitet, raportată la condițiile specifice organizației respective.

Despre proiectul de hotărâre câteva sublinieri: față de darea de seamă, se impune cu necesitate, să imprimăm un și mai pronunțat caracter de document orientativ pentru activitatea de viitor.

Măsurile care se prevăd trebuie să izvorască din cele mai recente documente de partid și de stat privind dezvoltarea și perfecționarea învățământului în țara noastră. Ele trebuie să se refere la toate domeniile activității sindicale; profesional, politic, cultural-educativ, de asigurări sociale, legislația muncii, sport-turism și măsuri privind viața de organizație. Pentru ca aceste măsuri să trăiască, să fie concrete, realizabile, trebuie neapărat corelate cu propunerile făcute de salariați în adunările generale ale grupelor sindicale.

De asemenea, trebuie stabilită o corelație stringentă între modul cum s-a analizat o anumită problemă în darea de seamă și măsurile prevăzute în proiect în sensul că dacă în darea de seamă în problema respectivă se menționează niște realizări, în proiect se vor prevedea măsuri de permanențizare, de creștere a eficienței unor metode, practici folosite; și invers, dacă se menționează deficiențe, trebuie prevăzute asemenea măsuri care să combată lipsurile, să orienteze noile organe alese spre găsirea unor soluții corespunzătoare.

Măsurile inserate în proiectul de hotărâre trebuie să stimuleze creativitatea, inițiativa organelor alese, lăsindu-le — pe fondul general al activității sindicale — cîmp de acțiune, de perfecționare continuă a contribuției organizației sindicale din învățământ la îndeplinirea sarcinilor trasate școlii de către partid.

NICOLAE BURCEA
membru în Biroul executiv al Uniunii
Sindicatelor din învățământ, știință
și cultură

MARIA PETRAȘCU
președinta Comitetului sindicatului
învățământ, Timișoara

Semnificația inovației în învățămînt

În ultimele decenii, mai mult decît oricînd, au survenit schimbări care au imprimat un dinamism specific tuturor activităților umane. Vorbim de schimbare atunci cînd intervine o modificare notabilă în cadrul unui anumit proces, între două perioade succesive.

Inovația este un gen de schimbare. După cum spune M.B. Miles, specialist renumit în studiul inovației, aceasta este „o schimbare specifică, nouă, deliberată”. Într-un document al Centrului pentru cercetare și inovație în învățămînt — organism internațional specializat în studierea acestor probleme — inovația este definită ca „orice tentativă care vizează, conștient și deliberat, să introducă în sistemul de învățămînt o schimbare în scopul îmbunătățirii acestui sistem”.

Inovațiile apar ca puncte de reper, precise și localizate, ale schimbării, care este o mișcare globală. Ele marchează, în câteva moduri, liniile de forță ale schimbării, fiind expresia unui dinamism și a unui efort voluntar. Accelerarea schimbării provoacă inovații numeroase și variate, care se dezvoltă sub influența mai multor factori: evoluția concepțiilor și a mentalităților privind fenomenul educațional, tendințele egalitare și exigențele sociale care duc la democratizarea învățămîntului, dezvoltarea științei și expansiunea cunoștințelor, apariția noilor mijloace de comunicație, aspirațiile cadrelor didactice înseși etc.

Transformarea învățămîntului se sprijină actualmente pe inovație și cercetare. Cele două fenomene sînt strîns legate; totuși, trebuie distinse cu grijă. După J. Hassenforder, cercetarea în educație prezintă aspecte extreme de variate, ea exercitîndu-se după planuri de analiză diferite: psihologice, pedagogice, sociale, economice. Pedagogia experimentală se apropie aparent de inovație, deoarece se introduce unele modificări într-o situație pedagogică cu scopul de a se evalua efectele acestora. Există, totuși, limite în introducerea variațiilor în sinul unei situații pedagogice.

Pedagogia experimentală găsește în inovație un cîmp remarcabil de investigație. Dezvoltarea inovațiilor spontane permite multiplicarea observațiilor și măsurătorilor. Un climat favorabil inovației constituie un stimul pentru pedagogia experimentală.

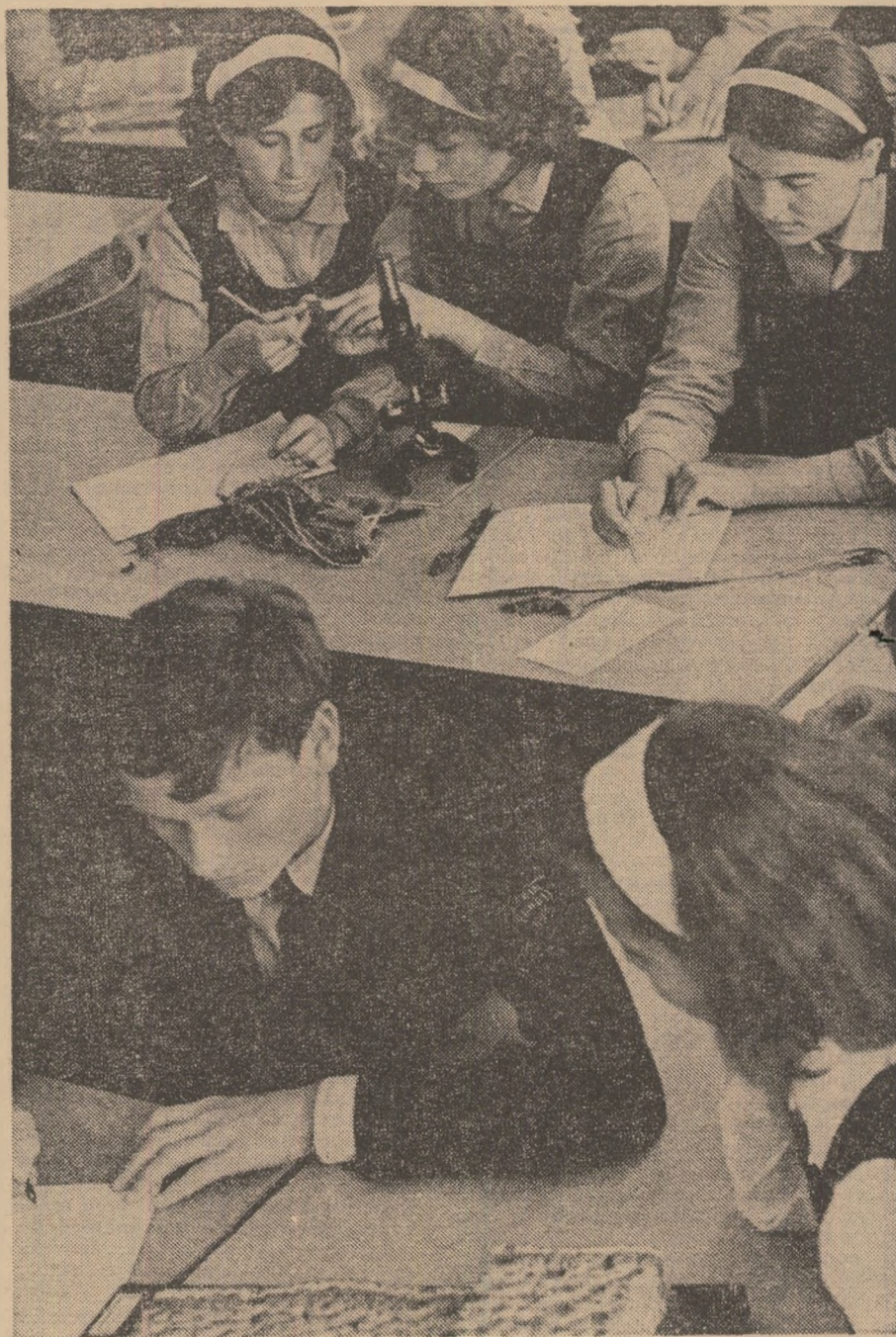
Evaluarea inovației după metodele pedagogiei experimentale este utilă. După cum spune sociologul englez Micnael Young, efectele inovației este bine să se măsoare pe planul rezultatelor școlare. De fapt, unul dintre scopurile inovației în învățămînt este acela de a se obține rezultate școlare mai bune, printr-o mai mare raționalizare a organizării și a metodelor. Dar trebuie să se țină seama nu numai de rezultatele școlare ca atare, ci și de evaluarea atitudinilor și a motivației. Intensitatea motivației este o consecință a eforturilor depuse de participanți în vederea asigurării succesului inovației. Experimentarea pedagogică cea mai „neutră” scapă cu greu

de influența factorului motivațional declanșat, întreținut și intensificat prin introducerea în situația pedagogică a unei inovații, ale cărei efecte urmează să fie evaluate prin compararea cu un eșantion martor neafectat de inovația respectivă. După J. Hassenforder, se pare că cea mai mare parte a cîștigurilor înregistrate, după numeroși ani, în experimentele pedagogice a fost generală de situația experimentală însăși. Astfel, pedagogia experimentală comportă limite în privința punerii în evidență a superiorității intrinseci a uneia sau alteia dintre metode, tocmai datorită apariției unor cîmpuri motivaționale de intensitate și eficiență diferită. Meritul inovației rezidă în elanul creator pe care-l antrenează, în maniera în care ea mobilizează energiile, în formarea unui cîmp motivațional optim transmițerii cunoștințelor.

Inovația alimentează și orientează reflectarea prospectivă, fiind legată de progresul pe termen lung al științei educației, devenind în același timp, din ce în ce mai mult, un fenomen internațional. Curente în materie de tehnologia educației nu cunosc frontiere; noile practici pedagogice ca individualizarea, utilizarea mijloacelor audio-vizuale etc. se dezvoltă în toate țările. Datorită faptului că reușita sau eșecul inovației nu depind numai de calitățile ei intrinseci, aceasta trebuie adaptată la condițiile concrete ale diferitelor țări și la realitățile sociale ale momentului respectiv.

Fruet al eforturilor responsabile, inovația reclamă un climat de manifestare liberă a inițiativelor creatoare, răbdare și optimism. În acest sens, J. Fourastie, economist și sociolog francez, spune: „A lăsa conducătorilor de instituții, profesorilor care manifestă mai mult dinamism, largi inițiative adaptate la mijloacele și la necesitățile elevilor și a nu-i judeca decît după rezultatele lor pe termen lung, iată modul de găsire a celor mai bune căi. În acest domeniu, mai mult decît în altele, din momentul ce noi vrem să fim generația descoperirilor, trebuie să acceptăm să fim și generația încercărilor”.

În-ultimele decenii, în domeniul învățămîntului au apărut și s-au dezvoltat multe tendințe novatoare. În general inovația se dezvoltă după linii de forță care depășesc cadrul școlii, dar care se repercutază asupra ei. Astfel, se fac eforturi pentru punerea la dispoziție a tuturor surselor de informație și a unei documentații foarte variate, în cadrul unei rețele de biblioteci și în centre de documentare special amenajate. Aceasta permite transpunerea în viață a unor principii ale „școlii active”, cum ar fi dezvoltarea autonomiei și inițiativei elevilor în alegerea liberă a unor cărți ce vor fi studiate, încurajarea muncii independente, dezvoltarea creativității, formarea și dezvoltarea la elevi a idealului educației permanente. Datorită progreselor realizate în cercetarea științifică și a dezvoltării rapide a cunoașterii, se impune modernizarea pro-

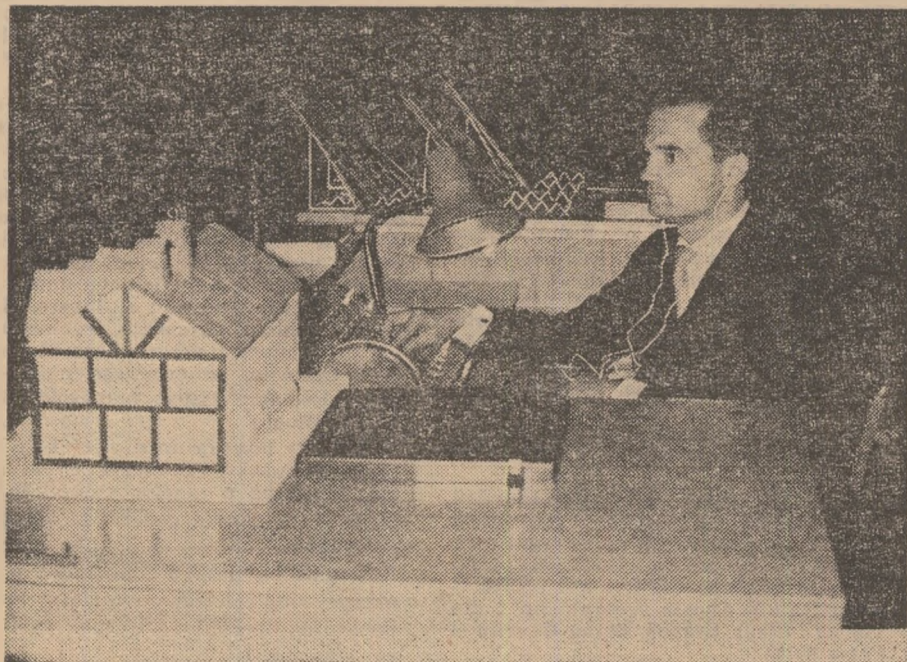
Experiințe în laboratorul de botanică la Liceul din Buhuși
Foto: prof. V. BOGDĂNEȚ.

gramelor școlare. Astăzi se urmărește tot mai mult să se stringă legătura între programele școlare și viață, deoarece elevii trebuie deprinși să utilizeze informația pe parcursul întregii vieți, iar pedagogia trebuie să pună accent pe principiile generale după care se înlanțuie și se structurează cunoștințele. Reforma programelor este însoțită, astfel, de o revizuire profundă a metodelor, în rîndul cărora „metodele active” capătă o pondere crescută. Importanța acordată experimentării de către elevi în cadrul unor discipline ca fizica, chimia, biologia, în scopul desprinderii principiilor generale și al legării teoriei cu practica, reprezintă o tendință modernă în pedagogie. În tot mai multe țări se caută ca unitățile de învățămînt să fie în contact permanent cu mai multe instituții și întreprinderi, încheindu-se chiar contracte, ceea ce facilitează legarea învățămîntului de practică, de viață.

O altă tendință novatoare stă în

noua organizare școlară, pe grupe cu diferite efective, constituite astfel încît să permită elevilor să avanseze în ritmul lor specific la diferite obiecte de învățămînt, transpunîndu-se în practică principiul individualizării, dînd posibilitate fiecărui elev să se dezvolte în funcție de aptitudinile și interesele sale. Tehnicile moderne de comunicare (televiziune, radio, cinematograful etc.) duc la dispariția claselor tradiționale, sau la modificarea lor din punct de vedere al structurii, al programelor și metodelor. Aceste tehnici permit individualizarea maximă, elevul putînd lucra în ritmul său și nu în ritmul impus de profesor sau de grupul său. Învățămîntul programat se relevă, astfel, profitabil în special pentru elevii lenți. În individualizarea muncii instructiv-educative, suplețea metodelor se dovedește a fi un factor deosebit de important.

Asist. univ. VASILE PREDĂ
Facultatea de istorie-filozofie, Cluj

Laboratorul fonoc al Liceului nr. 2 din Rădăuși

Îmbinarea activității experimentale cu cercetarea

Temele abordate în cercurile științifice ale elevilor de la Liceul „Iacob Mureșianu” din Blaj sînt concrete, adaptate la condițiile economico-sociale locale, de interes imediat. Iată un exemplu. Este știut că lupta împotriva poluării mediului inconjurător constituie unul din imperatiile majore ale timpurilor noastre. Datorită deversării în Tirnava Mare a apelor reziduale industriale, provenite de la Uzinele chimice Copșa Mică, în

apa riului se semnalează uneori prezența unor concentrații ridicate de substanțe toxice. De aceea, prin tema stabilită la secția de chimie, se urmărește să se cerceteze în ce măsură substanțele reziduale influențează compoziția chimică a pînzei de apă freatică și să se stabilească extinderea zonei poluate, prin analiza apei din fîntinile existente în patul aluvionar al Tirnavei Mari. Se mai prevede analiza sub acest raport a particule-

lor depuse în atmosferă pe covorul vegetal și pe stratul de zăpadă. În acest scop s-a cerut sprijinul specialiștilor de la Uzina de apă, interesați să colaboreze cu elevii școlii noastre. O asemenea activitate — de ce să n-o mărturisim? — este folositoare și cadrelor didactice, deoarece oot fi antrenate astfel în desfășurarea unei munci de cercetare științifică.

Prof. ANTON ZEILAR
Liceul „Iacob Mureșianu”, Blaj

Noțiuni de stil și compoziție în școală

În zilele de 20 și 21 octombrie a.c. în orașul Tulcea a avut loc simpozionul „Noțiuni de stil și compoziție în școală”, organizat de Societatea de științe filologice, în colaborare cu Uniunea Sindicatelor din învățământ, știință și cultură, Inspectoratul școlar al județului Tulcea și Casa corpului didactic din localitate.

Simpozionul, la care au participat, cu comunicări, cadre didactice universitare de prestigiu (prof. univ. dr. Silviu Iosifescu, prof. univ. dr. Gh. Bulgăr, conf. univ. Liviu Onu ș.a.), precum și numeroși invitați din țară și din județ, a avut un pronunțat caracter de lucru, atât prin contribuțiile aduse la clarificarea unor probleme legate de noțiunile de stil și compoziție, de predarea acestora în școală, cât și prin punctele de vedere exprimate în discuții — nu o dată contradictorii, dar cu atât mai interesante.

O vizită cu caracter documentar-aplicativ în orașul Tulcea și împrejurimi a întregit reușita acestui simpozion valoros, ale cărui dezbateri, sperăm, se vor prelunge mult peste limita celor două zile cât a durat și peste hotarele județului în care s-a ținut.

D.R.

Dirigenția, activitate continuă, complexă

Mi-au trezit interesul propunerile din articolul „Dirigenția”, publicat în „Tribuna școlii” nr. 106 și doresc să-mi spun părerea în legătură cu opiniile inserate, pe linia îmbunătățirii și stimulării activității noastre, a dirigenților. Dacă sintem de acord în mod absolut cu propunerea de a se include în cursurile universitare și în cursurile de reciclare a cadrelor didactice unele forme de pregătire pentru activitatea de dirigenți și comandant-instructor, am sugera, chiar, introducerea dirigenției ca obiect de bază, cu examen. Dar ora de dirigenție trebuie privită ca o activitate educativă completă, desfășurată în timp, care oferă tuturor profesorilor, bine pregătiți sau mai puțin bine pregătiți într-o anumită specialitate, prilejul de etalare a calităților individuale de educator. Aceasta pre-

supune dragoste față de copii, față de profesiune, receptivitate sporită la cerințele societății, motivații interioare... bine motivate. Apoi, o exigentă organizare a activității sale. Privind atât în perspectivă, cât și prin prisma experienței acumulate până acum, elevii sînt principalii colaboratori și realizatori ai actului educativ dirijat. „Dirijorul” ar putea fi considerat deci, un „coleg mai mare” al elevilor. Așadar

credem că profesorul nu are motive „să fugă” de aceste ore de dirigenție, sau să se teamă de ele. În ceea ce privește munca dirigențului, ne întrebăm de ce ar fi degrevați dirigenții tocmai de ceea ce este al lor. Dacă vor fi scutiți de „o parte din sarcini” nu sînt încurajați în rezerva, fuga și teama lor? Nu vor fi direcționați spre unilateralizare? Nu vor scăpa acel „ceva”, care uneori înscamnă foarte mult? Munca sub aspect multilateral — organizare, evidență, activitate culturală, colaborare cu toți factorii educativi, activitate patriotică obștească și alte acțiuni extrașcolare, studiul individual permanent al pedagogiei, pregătirea în specialitate, receptivitatea la nou, cunoașterea evoluției societății — duc la cunoașterea năzuințelor, cerințelor și posibilităților de formare a personalității colegilor noștri mai mici; la perfecționarea activității noastre, a dirigenților și comandanților-instructori de pionieri. Numai astfel putem căpăta certitudinea că prin misiunea noastră nobilă, care nu este chiar atât de „neproductivă”, participăm direct la procesul educativ, științific organizat, la realizarea partenerilor de lucru și a noastră ca oameni de nădejde în societate.

Prof. PANĂ CONSTANTIN-STREJEȘTI
directorul Școlii generale,
Sebeșul de Sus, jud. Sibiu

Itinerare editoriale:

„Cîntecele în învățarea limbilor străine”

E.D.P., 1973.

Sînt cunoscute cazurile în care elevii sîntori, după 5—6 ani de învățare (în școală) a unei anumite limbi străine o cunosc mai puțin decît pe o altă limbă străină învățată în 2—3 ani.

Cum se explică acest lucru? Nu este vorba numai de o aptitudine, de o înclinare specială spre învățarea unei anume limbi, ci, mai ales, este efectul acțiunii factorului psihologic al dominantei. Intervenția unui impuls suplimentar, legat de actul rațional al motivației învățării, al interesului sau al afectivității, al studierii cu plăcere, sporește rapid cu un procent mai mare decît cel al dublării numărului de ore destinate studiului limbii în școală.

Iată de ce în procesul oricărei învățări, dar mai ales în cel al însușirii limbilor străine, utilizarea unei game variate de mijloace și mai ales crearea dominantei învățării pe căi afective sînt cerințe de importanță majoră.

Lucrarea **Cîntecele în învățarea limbilor străine** (autor Simion Morarescu) răspunde pe deplin acestor cerințe. Inedită în literatura de specialitate prin conținut și structură, cu o deosebită valoare teoretico-metodică și practic-aplicativă, cartea este de un real folos profesorilor de limbi străine (moderne) din țara noastră.

Utilizarea mai largă a cîntecelor în predare, în însușirea limbilor moderne, activează elevii, provoacă o afectivitate stenică, sporește gradul de interes și înviorează procesul învățării.

După cum arată și autorul în prefață, „diferitele categorii de cîntece prezentate în lucrare constituie pentru profesorii de limbi străine doar un material suplimentar, de predare, care printr-o judicioasă întrebuintare și încredere organică în structura lecțiilor

ridică eficiența acestora în mod semnificativ.”

În prima parte a lucrării, sintetizîndu-se experiența de pînă acum în folosirea cîntecului ca auxiliar al studiului unei limbi moderne, se arată atât rolul cîntecelor în procesul de predare a limbilor moderne, cât și mijloacele, metodele și procedeele de utilizare a cîntecelor la lecții, în scopul dezvoltării vorbirii elevilor prin corectare sau consolidarea unor deprinderi de pronunțare, prin automatizarea unor modele structurale, prin stimularea și menținerea atenției și interesului pentru activitățile lecției.

Lucrarea conține și numeroase exemple de planuri de lecții la principalele limbi moderne care se învață în școlile noastre (engleză, franceză, germană, rusă), pentru diferite clase, începînd cu clasa a II-a, ținîndu-se seama de condițiile în care se desfășoară lecția (laborator lingvistic, sală de clasă de tip curent, cabinet de limbi străine etc.), de vîrsta elevilor, de posibilitățile profesorului etc.

În partea a doua a lucrării sînt prezentate circa 240 de cîntece grupate cite 60 pentru fiecare limbă străină dată. Cîntecele sînt corelate cu temele generale prevăzute în programele și manualele școlare și sînt accesibile.

Ținînd seama de rolul imens pe care îl are folosirea cîntecului în crearea climatului afectiv necesar învățării limbilor străine și de valoarea documentară și metodică, recomandăm cu căldură cartea **Cîntecele în învățarea limbilor străine** tuturor profesorilor de specialitate.

ALEXANDRU POPESCU-MIHĂEȘTI
lector la Institutul
central de perfecționare
a personalului didactic
București

Centenar Ovid Densușianu

La filiala Societății de științe filologice din Buzău a avut loc o ședință comemorativă consacrată aniversării a 100 de ani de la nașterea marelui filolog și istoric literar, Ovid Densușianu. Despre personalitatea marelui savant român (intemeietorul Societății filologice și Institutului de filologie și folclor) au susținut referate profesorii buzoieni Iuliana Duțu și Ștefan Fontanini, iar prof. Alexandrina Mihăescu, fostă studentă a lui Ovid Densușianu, a evocat cu căldură figura luminoasă și frumusețea morală a celui aniversat.

Prof. GH. ANDREI
Buzău

O inaugurare

În prezența a sute de elevi, părinți, cadre didactice și invitați din partea organelor de partid și de stat a avut loc, recent, inaugurarea Școlii generale pentru copii cu deficiențe psihice recuperabile din municipiul Bacău. Reproducem din cuvîntul rostit cu această ocazie de eleva Tatiana Irimia din clasa a V-a, cererea făcută colectivului didactic: „pentru readucerea noastră la nivelul cerut de societatea socialistă, vă dorim tovarășii profesori multă sănătate, răbdare, putere de muncă, să simțim în dumneavoastră pe adevărații noștri părinți”.

Prof. IRIMIA CIOBANU
Bacău

Un prim contact cu ecologia

Introducerea, începînd cu acest an școlar, a predării ecologiei la clasa a VII-a este o noutate, care ne-a stîrnit interes, alături nouă cadrelor didactice de specialitate, cât și elevilor. Fiind o materie foarte frumoasă și interesantă, prin specificul ei, această disciplină se bazează pe o seamă de cunoștințe din domeniul botanicii și zoologiei. Dar,

Cu prof. Constantin Rapcea, directorul Liceului „George Enescu”

din Sinaia, despre:

Activitatea școlii în acest an

— Care sînt principalele direcții ale activității dumneavoastră în acest an școlar?

— Conducerea școlii noastre și cadrele didactice vor acorda în continuare și în acest an școlar o importanță deosebită pregătirii ideologice și profesionale, pentru a corespunde cerințelor actuale ale dezvoltării și perfecționării învățămîntului, în vederea desfășurării unei intense munci politice și educative în rîndul elevilor, cu scopul de a se crea un climat de muncă eficientă și de răspundere. Vom acorda o atenție deosebită intensificării preocupărilor pentru antrenarea elevilor în activități artistice, culturale, sportive, gospodărești și tehnico-aplicative, care se desfășoară în școală, stimulîndu-le în acest fel inițiativa creatoare. Ne-am propus ca, în consiliile profesionale, să analizăm periodic modul în care se desfășoară procesul de învățămînt, activitatea cadrelor didactice, ca și rezul-

tatele muncii educative, hîndu-se bineînțeles și măsuri pentru îmbunătățirea activității depuse

— Ce obiective urmăriți în instruirea teoretică și practică a elevilor?

— În procesul de instruire teoretică și practică desfășurat în școală urmărim stimularea gîndirii politice a elevilor noștri și formarea unor atitudini de muncă, îmbunătățirea continuă a cunoștințelor lor ideologice, în sensul ridicării nivelului conștiinței lor. O atenție deosebită vom acorda folosirii tuturor resurselor educative — familie, școală și societate — pentru ridica conștiinței socialiste a tinerilor din această unitate școlară, care numără peste 1400 de elevi, pentru formarea lor ca oameni noi, constructori vrednici ai societății socialiste multilateral dezvoltate.

Prof. ANDREI BANDUROVȘCHI
Călimănești

Prof. VALONIA BRAIE
Toplița

„Ziua liceului”

O frumoasă tradiție înscăunată de mai mulți ani de Liceul pedagogic din Craiova: sărbătorirea în fiecare toamnă, în luna octombrie, a „Zilei liceului”. Prilej fericit de a sublinia încă o dată succesele acestui lăcaș de cultură în precedentul an școlar și de a da noi îmbolduri la învățatură în anul abia început; dar, mai ales, prilej și de a aprinde și mai vie în inimile celor de aici flacăra mîndriei și a dragostei față de bătrînul liceu craiovean ajuns la respectabila vîrstă de 103 ani.

În toamna aceasta, programul dedicat sărbătoririi a fost deosebit de bogat, astfel că „Ziua liceului” a durat... trei zile: 5, 6 și 7 octombrie. S-au ținut două sesiuni de comunicări științifice — a cadrelor didactice și a elevilor ce activează în Societatea științifico-literară „Ștefan Velovan”, au fost organizate întreceri sportive, s-a deschis o expoziție de artă plastică și de obiecte executate de elevi în cadrul practicii productive, a fost prezentat un film color realizat de cinefiliile liceului, au avut loc schimburi de experiență cu elevii și cadrele didactice de la mai multe licee pedagogice din țară, iar în final — un reușit program artistic intitulat „Te sărbătorim, liceu iubit”.

Și bineînțeles, cum se întîmplă în asemenea ocazii, s-a urât viață lungă bătrînului liceu pedagogic craiovean, acestei prestigioase instituții de lumină; îi urăm și noi, în încheierea acestor rînduri.

DIM. R.

Direcția: Școala generală de 10 ani

Cu câteva săptămâni în urmă, în Polonia s-au luat hotărâri care vor influența în mod decisiv învățământul polonez. La 13 octombrie, a.c., Seimul R. P. Polone a adoptat Hotărârea cu privire la Dezvoltarea în continuare a sistemului de educație națională.

Conform acestei hotărâri, noul sistem de învățământ urmează să aibă la bază școala medie generală de 10 ani, cu același program atât la orașe cât și la sate, garantând tuturor copiilor și tinerilor condiții egale de start în viață.

Parlamentul a luat această hotărâre în prețuia celei de a 200-a aniversări a creării Comisiei de educație națională care a făcut din dezvoltarea învățământului o problemă publică, iar educarea tinerei generații a ridicat-o la rangul de sarcină de stat. Pornind de la considerente progresiste și patriotice, Comisia de educație națională a elaborat programul școlii elementare și a acordat o deosebită atenție învățământului pentru masele largi ale poporului creînd astfel ideea unei școli democratice. Comisia a devenit, în Europa și în lume, primul organ de stat, conducător al întregului sistem de învățământ de la școlile elementare, până la universități. Sarcinile de educație le-a trasat astfel încât tineretul să fie pregătit pentru viața practică și pentru îndeplinirea îndatoririlor cetățenești.

Polonia după cum se știe, ocupă, sub aspectul dezvoltării învățământului, unul dintre locurile de frunte din Europa. În ani 1946—1971, mai mult de 11 milioane de absolvenți au ieșit pe porțile școlii generale, mai mult de 1,5 milioane, din liceele de cultură generală, mai mult de 5 milioane, din școlile profesionale, mai mult de 600 000 din institutele de învățământ superior. În prezent, peste 90% din absolvenții școlii generale își continuă învățătura și, în ritm rapid, se dezvoltă învățământul polonez pentru cei care muncesc. Dar, neobișnuitul dinamism al vieții contemporane, revoluția tehnico-științifică cer noi transformări ale sistemului de învățământ. De aceea, și hotărârea Seimului R. P. Polone privind reforma sistemului de învățământ decurge din noua etapă de dezvoltare a Poloniei, din noile necesități ale unei țări care merge cu pași repezi înainte din dorința să tina pasul cu progresul, să ocupe locurile de frunte.

Hotărârea Seimului este, de asemenea, expresia marelui interes pe care îl acordă problemelor învățământului și educației conducerea de partid și de stat interes pe care îl observăm din decembrie 1970. Despre deosebit de importantul rol al învățământului și despre necesitatea reformei sistemului, au amintit hotărârile celui de al VI-lea Congres al P.M.U.P. care a avut loc în anul 1971. Aceste probleme, în strînsă legătură cu procesul de educare a tinerei generații au făcut obiectul Plenarei a VII-a a C.C. al P.M.U.P., la sfîrșitul anului trecut.

Și mai de vreme, adică imediat după decembrie 1970 din inițiativa Biroului politic al C.C. al P.M.U.P., a luat naștere Comitetul experților pentru elaborarea raportului privind situația învățământului polonez. Acest Comitet, condus de renumitul savant, profesor doctor Iac Szczepanski cu care au colaborat lucrătorii din domeniul învățământului și științei a pregătit după o muncă de doi ani un bogat raport în care s-a analizat sistemul actual de învățământ și s-au trasat căile dezvoltării în perspectivă a acestuia. Re-

zultatele muncii Comitetului experților prezentate acum câteva luni, întregii societăți, au fost completate de o foarte bogată discuție, la care au participat peste 200 000 de persoane. Programul transformării sistemului de educație națională s-a stabilit prin hotărârea Seimului în legătură cu una dintre variantele prezentate în raportul Comitetului experților. Hotărârea trasează deci contururile noii organizări a învățământului, luînd ca bază școala de 10 ani care dă o pregătire medie. Noua școală de 10 ani care pregătește tînăra generație pentru participarea activă la viața țării va îndeplini multiple funcții mai ales va pregăti pentru continuarea învățăturii înainte de admiterea în

învățământul superior, pentru activitatea profesională. Programul școlii de 10 ani va cuprinde pregătirea comunistă, tehnică și, de asemenea, practică o astfel de pregătire medie multilaterală adaptată la interesele și aptitudinile individuale ale tinerilor, cu influență asupra scurtării perioadei necesare pentru obținerea unei calificări profesionale.

Pe baza școlii de 10 ani, se va realiza un sistem de învățământ profesional foarte diferențiat, sub aspectul duratei, în funcție de necesități și de direcția pregătirii. În paralel, va fi dezvoltat sistemul de pregătire prin cursuri de perfecționare a cunoștințelor. Tineretul dornic să intre în învățământul superior va fi pregătit prin studii de doi ani, în școli de specialitate, diferențiate în funcție de profil. De asemenea, vor fi primiți în institute de învățământ superior, direct după școala de 10 ani, absolvenții deosebit de capabili care și-au demonstrat posibilitățile la concursurile și olimpiadele organizate pe plan central, absolvenții școlilor profesionale de doi ani, avînd la bază

școala medie de 10 ani, absolvenții școlilor de 10 ani, după cel puțin doi ani de activitate profesională sau după îndeplinirea stagiului militar.

Problemele sistemului de învățământ — se subliniază în hotărâre — sînt problemele tuturor celor care se ocupă de educație. Sarcini din ce în ce mai mari în domeniul educației stau în fața familiei, întreprinderilor, sindicatelor, organizațiilor de tineret și de masă. Coordonarea influențelor și acțiunilor acestor instituții va permite crearea unui întreg mediu de educare. Toate acestea pornite din proiectul de reformă a educației școlare care sînt impuse în hotărârea Seimului R.P.P. au luat naștere nu numai pe baza rezultatelor cercetărilor și analizei Comitetului experților și a discuției sociale largi, ci și pe baza generalizării făcute în urma experimentelor pedagogice și pe baza practicii progresiste în învățământ și, de asemenea, pe baza lucrărilor și studiilor de prognoză ale Ministerului Învățământului și Educației, condusă de ministrul Jerzy Kuhersky.

Dr. HENRYKA WITALEWSKA
redactor, șef de secție al
revistei „Gloss Nauczycielski”
din Varșovia

Tendințe în structura învățământului liceal

În sistemele de învățământ tradiționale, liceul reprezintă tipul de școală secundară, de regulă, cu un profil de cultură generală, cu durata de studii de 6—8 ani, fiind plasat după școala primară, respectiv, de 6—4 ani și constituind canalul de acces la învățământul universitar.

În această concepție a fost organizat liceul românesc prin Legea instrucțiunii publice din 1864, durata de studii fiind fixată la șapte ani. Primul ciclu, de patru clase purta numele de gimnaziu, iar ultimele clase formau ciclul superior. În paralel cu învățământul liceal de cultură generală, au fost organizate școli profesionale de agricultură de industrie, de comerț, care nu aveau statutul juridic al liceului, în ce privește nivelul și finalizarea studiilor respective. Ulterior au intervenit modificări în structura sistemului de învățământ, liceul ajungînd la o durată de studii de opt ani, funcționînd în paralel cu diferite tipuri de școli în cadrul învățământului tehnic, profesional, normal etc.

Modelul organizatoric tradițional a fost adoptat, din secolul trecut, de toate statele, la momente diferite și în condiții variate determinate de contextul social-economic și politic respectiv. Cu timpul acest model a fost supus unor reforme, unor transformări funcționale, mai ales după al doilea război mondial fapt ce permite conturarea unor tendințe pe plan mondial.

Transformările au vizat numeroase aspecte ale învățământului, ca de pildă: structura organizatorică, conținutul învățământului, metodele didactice etc. În prezentul articol ne vom opri asupra tendințelor care privesc structura învățământului liceal.

Reformele școlare au vizat mai întîi primul ciclu al liceului constatîndu-se adoptarea în principal a două soluții organizatorice:

— Organizarea unei școli unice cu durata de studii de 7—10 ani, care a rezultat din fuziunea într-o singură unitate școlară a școlii primare și a

ciclului inferior din cadrul liceului tradițional. Acest model organizatoric a fost adoptat în țările socialiste, precum și în Japonia, S.U.A., Suedia, fiind în curs de preluare și în alte țări, ca de exemplu în Belgia, R. F. Germania și Spania.

— Organizarea ciclului inferior al învățământului secundar sub forma unei școli unice, aparte, situată între școala primară și liceul propriu-zis, ca de pildă în Italia.

În ambele cazuri, durata învățământului liceal se reduce la aceea a ciclului superior al liceului tradițional, mai precis va fi, respectiv, de 4—2 ani.

În țările în care se menține sistemul de învățământ tradițional ca de exemplu în Franța, Marea Britanie, durata liceului continuă să rămîină de 7 ani în prima țară, urmînd după școala elementară de 5 ani, și de 6 ani, în a doua, succedînd școlii primare de 6 ani.

Tendințele care afectează primul ciclu al învățământului liceal se manifestă, în cazul acestor țări, prin adoptarea unor planuri de învățământ comune în clasele diferitelor tipuri de școli secundare, precum și prin oferirea unor posibilități sporite pentru elevii de circulație pe orizontală.

În general, în anii care urmează, atenția legiuitorului școlar este concentrată asupra liceului, în cazul țărilor care au adoptat școala unică de 7—10 ani, sau asupra ciclului superior al liceului, în cazul țărilor care păstrează încă modelul tradițional.

Complexitatea problemelor de structură la nivelul acestei trepte este deosebită datorită funcționalității învățământului secundar. În ansamblul său ca subsistem trebuind să asigure:

— pregătirea pentru continuarea studiilor superioare;

— pregătirea cadrelor medii, a muncitorilor calificați, a integrării în viața activă a societății.

Sistemul de învățământ tradițional asigură această dublă funcționalitate prin existența a mai multor tipuri de

școli, care variază de la o țară la alta ca număr, ca profil, ca durată de studii, ca finalizare etc.

Față de acest model organizatoric, există tendințele:

— acordarea unui statut educativ școlilor tehnice, echivalent cu acela al școlilor de cultură generală în ce privește finalizarea studiilor, posibilitatea de acces la învățământ superior;

— adoptarea unui singur tip de școală secundară, în locul numeroaselor tipuri tradiționale, în care să se ofere posibilitatea pregătirii diversificate a tuturor elevilor de vîrstă școlară corespunzătoare.

În timp ce prima tendință se constată în majoritatea țărilor cu un învățământ dezvoltat, a doua s-a conturat într-un număr mai mic de țări — dar în curs de creștere — ca de pildă în Japonia, S.U.A., Suedia. Este vorba de școala comprehensivă, după denumirea din țara de baștină, S.U.A., în care astfel de școală se numește „școala secundară comprehensivă publică” (comprehensive public high school). Păstrînd această caracteristică, în Japonia liceul se numește „școala secundară superioară”, iar în Suedia „gimnaziul”.

Acest tip de școală urmează să fie introdus, în următorul deceniu, și la alte țări ca, de pildă, în Belgia, R. F. Germania, Spania. Este interesant de menționat că în unele țări, școlile de tip comprehensiv coexistă cu cele tradiționale, ca de pildă „colegiul de învățământ secundar” din Franța sau „școala comprehensivă” din Marea Britanie.

Acțiunea tendințelor menționate, atît de la nivelul primului ciclu, cît și de la al doilea ciclu de învățământ liceal, se împletește organic cu aceea a tendinței de prelucrare a învățământului obligatoriu, care vizează cuprinderea, treptat, a întregului învățământ secundar.

Astfel, în cazul țării noastre, conform prevederilor Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973, învățământul obligatoriu de 10 ani cuprinde în structura sa: ciclul I primar (4 ani), ciclul gimnazial (4 ani) și prima treaptă a liceului (2 ani), iar generalizarea învățământului liceal va include pînă în anul 1985 și treapta a doua a liceului.

VASILE ILIESCU